

Inndeling av regional stat

En kartlegging

Forord

Statskonsult har på oppdrag fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet foretatt en kartlegging av organiseringen av regional statsforvaltning med særlig vekt på den geografiske inndelingen.

Kartleggingen gir et detaljert bilde av hvordan de ulike statlige etatene har organisert sitt regionale nivå. En slik sammenstilling kan være nyttig både for arbeidet med en overordnet politikk for organisering av regional statsforvaltning, og for departementer og enkeltetater som skal vurdere egen organisering av sitt regionale nivå.

Dataene er basert på opplysninger som vi delvis har fått fra departementene og delvis fra de aktuelle etatene. Vi vil takke alle som velvillig har funnet fram opplysninger til oss og tatt seg tid til å svare på våre spørsmål.

Undersøkelsen er foretatt av Eivor Bremer Nebben (prosjektleder) og Mette Haarstad. Avdelingsdirektør Svein Eriksen er prosjektansvarlig. Tone Skarpsno har bistått med slutføring av rapporten.

Oslo, november 2002

Jon Blaalid
direktør

Innhold

1	Innledning	5
1.1	Hva var oppdraget?	5
1.2	Hva har vi gjort?	5
1.3	Begrepet ”region” og ”regional statsforvaltning”	6
1.4	Om utvalget	6
1.5	Leserveiledning	8
2	Generelle trekk ved regional statsforvaltning	9
2.1	Et stort mangfold av ulike virksomhetstyper	9
2.2	Noen oppgavetyper er spesielt vanlige på regionalt nivå	9
2.3	Størrelsen på enhetene varierer sterkt og det regionale nivået har svært ulik alder	10
3	Organisering av regional stat	11
3.1	Et mindretall har fylket som enhet	11
3.1.1	Den fylkesvise gruppen har en overvekt av etater med tilsyns- og styringsoppgaver	12
3.1.2	Tre undergrupper	12
3.1.3	Størrelsen på det fylkesvise regionnivået varierer fra 77 til 1 765 årsverk	13
3.2	Et flertall av etatene har fem eller seks regioner	14
3.2.1	Regioner større enn fylket representerer en stor og heterogen gruppe virksomheter	15
3.2.2	Også her tre undergrupper med innbyrdes fellestrekk	15
3.2.3	Spennvidden i størrelse og alder er særlig stor for regioner som er større enn fylket	18
3.3	Bare politiet har regioner som er mindre enn fylket	18
3.4	Oppsummering	19
4	Noen gjennomgående trekk ved organiseringen	21
4.1	Prinsippet om å følge fylkesgrensene står sterkt	21
4.2	Geografiske ansvarsområder varierer og fremgår ikke entydig av navnet på de regionale enhetene	22
4.2.1	Ikke noe klart bilde, men enkelte mønstre går igjen	22
4.2.2	Region øst, sør, vest, Midt-Norge og nord betyr sjelden det samme	24
4.3	Regionkontorer legges i stor grad til fylkeshovedsteder	26
4.4	Oppsummering	26
5	Utviklingstrekk – gjennomførte og planlagte endringer	27
5.1	Hovedinntrykket er en regional forvaltning i sterk endring, men omfanget varierer fra etat til etat	27
5.2	En bevegelse bort fra den fylkesvise gruppen	29
5.3	Det er en klar tendens i retning av færre og større enheter – både regionalt og lokalt	30

5.4	Funksjonell spesialisering blir vanligere, men regional stat fremstår fortsatt som generalistorganer	31
5.4.1	Omfang og grad av spesialisering	32
5.4.2	Planer om innføring eller utvidet bruk	33
5.4.3	Noen virksomheter hvor det geografiske prinsippet kan antas å stå særlig sterkt	34
5.4.4	Forekomsten av andre spesialiserte enheter sentralt eller desentralt.....	36
5.4.5	Videre utvikling: Fra generalistorganer til spesialiserte enheter?.....	36
5.5	Oppsummering	37
6	Synspunkter på kriterier for regional inndeling	39
6.1	Det er i hovedsak den enkelte sektors behov som er avgjørende for inndelingen av regional statsforvaltning.....	41
6.1.1	Etatens særegne behov	41
6.1.2	Tilgjengelighet for publikum og næringsliv	42
6.1.3	Effektiv bruk av ressurser og større fagmiljøer	42
6.1.4	Samarbeidpartnernes organisering	44
6.2	Oppsummering	45
7	Ulik organisering og konsekvenser for samarbeid.....	47
7.1	Få departementer kan peke på konkrete problemer knyttet til at ulike etater har ulik regional inndeling.....	47
7.2	I den grad det er problemer, synes disse først og fremst å være av praktisk art	48
7.3	Oppsummering	50
8	Noen tanker om videre arbeid.....	51
8.1	Samordningsbehov og eventuelle problemer må kartlegges i egne studier på det regionale nivået	51
8.2	En ny type samordningsutfordring – særlig for fylkesmannsembetene	51
8.3	Forholdet mellom nivåene bør utredes nærmere	52

Sammendrag

Statskonsult har på oppdrag fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet gjennomført en kartlegging av organiseringen av regional statsforvaltning, med særlig vekt på den geografiske inndelingen. Kartleggingen har hatt som målsetning å få fram et oppdatert bilde av den administrative inndelingen av regional statsforvaltning, hvilke begrunnelser som ligger bak de ulike inndelingene som er valgt, samt vurderinger av hvor hensiktsmessig inndelingen er sett fra det aktuelle departementets eller etatens ståsted.

Hva er regional stat?

Med regional statsforvaltning mener vi statlige organer som er instruert av nasjonale forvaltningsorganer, og som har oppgaver og mål som kan nås innenfor en avgrenset del av landet *over kommunenivå*.

Regional statsforvaltning omfatter, med de avgrensningene som vi har gjort, 40 virksomheter. Disse virksomhetene er svært ulike både med hensyn til formål, størrelse og alder. Men ser vi på hvilke oppgavetyper som ligger på regionalt nivå, er det noen oppgavetyper som går igjen. Disse oppgavene er:

- Styring og koordinering av underliggende lokale virksomheter (for eksempel Fylkesskattekontorene, Fylkestrygdekontorene og Aetat fylke)
- Oppgaver direkte rettet mot enkeltpersoner og næringsliv (for eksempel Forbrukerrådets fylkeskontorer, Fylkeskartkontorene og Husbanken)
- Tilsyn og kontroll med kommunal virksomhet (Fylkesmannen, Fylkeslegen og Statens utdanningsdirektør)

Organisering av regional stat

Et mindretall av virksomhetene har regioner med fylket som enhet. Av 40 etater er det ti etater som har regioner som sammenfaller med fylkene. Samtlige statlige virksomheter som driver tilsyn og kontroll med kommunene, er fylkesvis organisert.

29 virksomheter har regioner som er større enn fylket. Inndelingen varierer fra to til 12 enheter, men de fleste (17 virksomheter) har en inndeling med fem eller seks regioner. Noen av disse har hatt en inndeling på fem eller seks regioner i en årrekke. Det er derfor ikke riktig å omtale organisering i fem eller seks regioner som en *ny* tendens, selv om denne gruppen har hatt en relativt stor tilvekst de siste årene og fortsatt ser ut til å øke. Det er bare Politi- og lensmannsetaten som har regioner som er mindre enn fylket.

Fylkesgrensene er likevel en viktig organiserende faktor, også i de tilfellene hvor regionene omfatter flere fylker. Kartleggingen viser at prinsippet om at inndelingen av regioner skal følge fylkesgrensene, står sterkt og etterleves i stor grad. En del mindre avvik forekommer, men bare fem virksomheter har så store avvik at vi kan si at fylkesgrenser ikke er et organiserende prinsipp.

Selv om langt de fleste virksomhetene har regioner som følger fylkesgrensene, har de i liten grad sammenfallende geografiske ansvarsområder. Vi finner eksempler på noen fylker som nesten alltid ses i sammenheng og noen klynger av fylker som ofte går igjen i samme region. Men hovedinntrykket er at det er store variasjoner i innholdet bak den enkelte regionbetegnelse: Region øst, sør, Midt-Norge og nord betyr sjelden det samme når vi sammenligner ulike virksomheter som har et likt antall regioner. Av de ti virksomhetene som har fem regioner, er det bare to som har en identisk regioninndeling (vegregionene og helseforetakene). Det er ingen av de sju virksomhetene med seks regioner som har en sammenfallende inndeling.

Noen fylker varierer hyppigere enn andre i regiontilhørighet, og dette er de samme fylkene som oftest deles på flere regioner. Både avvik fra prinsippet om å følge fylkesgrensene og variasjoner i regionstilhørighet kan tolkes som uttrykk for at disse fylkene er vanskelige å plassere, og at fylkesinndelingen ikke er i samsvar med andre hensyn som vektlegges i inndelingen av regional statsforvaltning.

Lokaliseringen av regionkontorene (administrasjonsstedene) varierer en del, men det synes å være en hovedtendens at et flertall av regionkontorene er lagt til fylkeshovedstedene, altså byer hvor fylkesadministrasjonen og fylkesmannen er lokalisert.

Regional stat i endring

Regional statsforvaltning er i sterk endring, og det virker som om spesielt mange endringer vil bli iverksatt i perioden 2001–2004. Siden 1997 er det bare seks etater som ikke har endret eller ikke har konkrete planer om å endre organiseringen på regionalt eller lokalt nivå. For 28 virksomheter gjelder dette endringer i antallet regionale enheter.

Det skjer en bevegelse bort fra fylkesvis organisering av regionalt nivå. Siden 1997 er det tre etater som har forlatt en fylkesvis organisering, samtidig som flere etater har sin fylkesvise organisering oppe til vurdering. Det synes å være en tendens til at det hovedsakelig er virksomheter med kommunen som hovedmålgruppe som holder fast ved en fylkesvis organisering.

Bevegelsen bort fra fylkesvis organisering inngår i en generell tendens i retning av sammenslåing av regioner til større og færre enheter. Åtte etater har foretatt større omstruktureringer som innebærer en betydelig reduksjon i antall enheter, og i tillegg har en rekke virksomheter foretatt løpende justeringer som har medført en reduksjon i antall enheter, men uten at det er snakk om større reformer.

Også når det gjelder lokale enheter er det en tydelig tendens til konsentrasjon om færre og større enheter. Denne tendensen går ofte hånd i hånd med en omfordeling av oppgaver mellom regionalt og lokalt nivå.

Ved siden av at det skjer en sammenslåing til større og færre regioner, ser vi også at det skjer en omfordeling av oppgaver mellom regionene eller mellom nasjonalt nivå og enkelte regionkontorer. Et økende antall virksomheter inn-

fører en oppgavemessig spesialisering mellom sine regioner ved at noen regioner får et landsdekkende ansvar for enkelte oppgaver eller et ansvar som omfatter flere regioner. Av 40 virksomheter, er det 15 virksomheter som har innført en slik *funksjonell spesialisering*. I tillegg er det fem virksomheter som vurderer å innføre det. Funksjonell spesialisering er mest utbredt for faglige oppgaver, men benyttes også for internadministrative formål.

Denne tendensen til funksjonell spesialisering og tendensen til organisering i større enheter kan betraktes som to ulike løsninger for å oppnå samme målsetting, nemlig større effektivitet eller mer robuste fagmiljøer. Foreløpig er det vanskelig å tenke seg funksjonell spesialisering som noe annet enn et supplerende organisasjonsprinsipp. Men dersom denne utviklingen fortsetter, er det grunn til å stille spørsmålet om regional stat er i ferd med å endre karakter – fra generalistorganer til spesialiserte enheter. Økt spesialisering regionalt skaper nye utfordringer for samordning og samarbeid mellom andre deler av statsforvaltningen og med fylkeskommunalt og kommunalt nivå.

Kriterier for regional inndeling

Ved vurderinger av geografisk inndeling er den enkelte etat i første rekke opptatt av hva som er en hensiktsmessig organisering for å få en best mulig oppgaveløsning. Begrunnelsene deres er delvis knyttet til spesifikke sektorbehov og hva som er naturlige regioner for å løse de aktuelle oppgavene, og delvis er de knyttet til vurderinger av hva som er effektiv organisering i forhold til ressursbruk og oppbygging av robuste fagmiljøer.

Hensynet til andre organers organisering synes å spille en mer underordnet rolle, bortsett fra for etater som har kommuner og fylkeskommuner som målgruppe.

Vi vil dessuten fremheve at særpreget ved inndelingen av dagens regionale statsforvaltning ikke bare er et resultat av rasjonelle overveielser i forhold til bestemte kriterier. De ulike løsningene kan også være et resultat av historiske tradisjoner og ikke minst av politiske prosesser og kompromisser – ofte med betydelige innslag av distriktpolitiske hensyn.

Ulik organisering og konsekvenser for samarbeid

Det er få departementer eller etater som kan peke på konkrete problemer som er knyttet til at offentlige etater har ulik regional inndeling. De som refererer til erfaringer med samarbeid med etater som har en avvikende inndeling, peker på at i den grad de har opplevd problemer knyttet til dette, er disse hovedsakelig av praktisk art, som de mener lar seg løse ved å fastsette nye rutiner for hvem som har kontakt med hvem.

1 Innledning

1.1 Hva var oppdraget?

Arbeids- og administrasjonsdepartementet har satt i gang et arbeid for å se nærmere på den geografiske inndelingen av regional statsforvaltning. Departementets arbeid har to formål: For det første ønsker departementet å frambringe en fullstendig oversikt over inndelingen og organiseringen av regional statsforvaltning. For det andre vil departementet drøfte behovet og muligheten for en mer samordnet og helhetlig politikk for inndelingen av regionalt nivå.

I den forbindelse er Statskonsult bedt om å kartlegge den organisatoriske inndelingen av regional statsforvaltning og å få fram begrunnelser for nåværende inndeling og vurderinger av hvilke konsekvenser den har. Oppdraget er gitt følgende mandat:

1. Prosjektet skal gi et oppdatert bilde av dagens geografiske inndeling av den regionale statsforvaltningen.
2. Prosjektet skal ta sikte på å få fram begrunnelser for den inndelingen som er valgt samt vurderinger av hvor hensiktsmessig den er.
3. Prosjektet skal også ta sikte på å få fram synspunkter fra departementene på hvilke konsekvenser ulikheter i organisering av det regionale apparatet kan ha for samarbeid og eventuelt udekkede samarbeidsbehov mellom ulike deler av regional statsforvaltning og mellom statsforvaltningen og kommunesektoren.

1.2 Hva har vi gjort?

Opplysningene ble samlet inn ved å sende et spørreskjema til departementene der de ble bedt om å redegjøre for organiseringen av sine underliggende etater som har et regionalt nivå, og å gi en begrunnelse for den inndelingen som er valgt samt en vurdering av hvor hensiktsmessig den er.

Begrensningene med denne metoden ble diskutert med oppdragsgiver i planleggingen av prosjektet. Oppdragsgiver var inneforstått med at for å få et godt bilde av hvilke konsekvenser den regionale inndelingen har for brukere og for samarbeid og samordning mellom ulike sektorer, er det helt nødvendig å gå grundig inn i de enkelte saksområdene på regionnivå og innhente synspunkter både fra brukergrupper og fra andre etater. Det var imidlertid, sett fra oppdragsgivers side, ønskelig at det i første omgang skulle gjøres en bred kartlegging, og at departementet etter at denne oversiktskartleggingen var gjort, skulle komme tilbake til om det burde gjøres en grundigere analyse av ett eller flere områder.

For å kompensere noe for problemene som er knyttet til å sende et spørreskjema, ønsket vi å ha samtaler med departementene der de kunne utdype svarene på en del av spørsmålene. Det viste seg imidlertid at mange av departementene sendte spørreskjemaet videre til den aktuelle etaten og i sin helhet

sendte oss svaret som de fikk tilbake fra etaten. Mange av disse svarene er grundige. De gir et godt inntrykk av etatens vurderinger av regional inndeling, og det har ikke vært behov for å ta ytterligere kontakt. I en del tilfeller har det vært behov for å få utdypninger og presiseringer, og i de tilfellene der det er etaten som har svart på brevet, har vi da henvendt oss til dem. Samtalene med etatene/departementene har vært ført over telefon. Det materialet vi sitter igjen med, gir oss gode data på organiseringen av regional statsforvaltning og til dels også når det gjelder hvilke kriterier som legges vekt på ved inndelingen av regional stat. Materialet gir mindre informasjon om hva ulik regional inndeling har å si for eventuelle udekkede samarbeidsbehov, samarbeidsproblemer og hvordan etatene møter nye samordningsutfordringer.

Kartleggingen er utført i perioden juni – august 2002, og dataene ble systematisert og presentert i rapportens form i løpet av september og oktober samtidig med at supplerende informasjon ble innhentet.

1.3 Begrepet ”region” og ”regional statsforvaltning”

Region angir et geografisk område. Begrepet brukes i mange ulike sammenhenger. Det kan brukes om et område som er på et høyere nivå enn nasjonalstaten (Midtøsten, det sørlige Afrika, Norden) eller på et lavere nivå enn nasjonalstaten (Baskerland, Nord-Norge, Osloregionen, Follo). I denne sammenhengen er vi opptatt av administrative enheter som er på et lavere nivå enn nasjonalstaten, og vi definerer begrepet som administrative enheter som ligger på et nivå mellom kommunene og nasjonalstaten.

Med regional statsforvaltning menes statlige organer som er instruert av sentrale forvaltningsorganer, og som har oppgaver og mål som kan nås innenfor en avgrenset del av landet over kommunenivå. Det vil si at begrepet avgrenses mot lokal statsforvaltning i de tilfellene etatene er organisert etter en trenivåmodell bestående av lokalt, regionalt og sentralt nivå.

1.4 Om utvalget

Kartleggingen har vært avgrenset til ordinære forvaltningsorganer, domstoler og forvaltningsbedrifter, mens etater som er blitt fristilt og nå er organisert utenfor staten som juridisk person, ikke er med i utvalget.

Fra denne hovedregelen er det to unntak. Vi har inkludert både helseforetakene og Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND), selv om andre statsforetak og selskaper er holdt utenfor. Begge er særlovsselskaper (etter mønster fra statsforetaksloven) og avviker således noe fra de øvrige statsforetakene.

Begrunnelsen for å inkludere helseforetakene er dels at regionalisering har lange røtter innenfor helsesektoren, og dels at dette er en viktig samfunnssektor med samarbeidsbehov til andre statlige organer. Dessuten vises det ved endringer i regioninndelingen i andre sektorer konkret til helseregionene, som kan antas å ha en viss mønstergivende effekt.

Siden SND har overtatt næringsutviklingsoppgaver som tidligere lå i fylkeskommunen, foreligger det føringer om at virksomheten skal være representert i alle fylker. Dette og det forholdet at det foreligger samarbeidsrelasjoner til en rekke andre statsetater, er hovedbegrunnelsen for å inkludere dette foretaket i undersøkelsen.

Fylkesmannen regnes som en etat, selv om embetet ivaretar ulike oppgaver for en rekke sektordepartementer. Statens utdanningskontorer og fylkeslegene regnes som selvstendige etater, selv om det er besluttet at de skal innlemmes i embetet fra 2003.

Landbrukstilsynet, næringsmiddeltilsynet og dyrehelsetilsynet regnes imidlertid som en virksomhet, selv om Mattilsynet ikke skal etableres som ett samlet tilsyn før i 2004. Årsaken er vesentlig at vi ikke har mottatt opplysninger om de nåværende tilsynene, og at rammen for fremtidig regionstruktur for det nye tilsynet allerede er vedtatt.

Forsvaret er holdt utenfor undersøkelsen, fordi det regionale nivået hovedsakelig er fjernet. Inntil nylig hadde Forsvaret betydelig aktivitet på regionalt nivå ved at Hæren hadde distriktskommandoer og Sjøforsvaret hadde sjøforsvarsdistrikter. Disse er i løpet av 2001 og 2002 blitt nedlagt. Noe regional koordinering, spesielt det som er knyttet til sivil beredskap, er bevart. Men hvordan dette blir ivaretatt, har vi ikke fått gode nok opplysninger om fra Forsvarsdepartementet til å kunne ta det med her.

De regionale kompetansesentrene for rusmiddelspørsmål er ikke tatt med siden de i dag er et fylkeskommunalt ansvar. Et lovforslag er imidlertid under arbeid som kan komme til å innebære at flere av kompetansesentrene etter hvert kan få statlig tilknytning. Likedan har vi utelatt Konfliktrådene, som i dag hovedsakelig er et kommunalt ansvar som er finansiert av staten, selv om det foreligger forslag om at også disse kan bli statlige.

På grunnlag av disse vurderingene og avgrensningene er det samlede antallet virksomheter som inngår i denne kartleggingen 40. Dette er omtrent det samme antallet som var inkludert i en tilsvarende undersøkelse i 1997, selv om vi ikke har med Forsvaret og selskapene NSB, Posten og Telenor.

Til slutt er det viktig å gjøre oppmerksom på at svært mange etater er under endring eller har vedtatt å endre sin regionale inndeling. For disse etatene har vi i denne analysen valgt å legge til grunn den nye modellen for organisering.

1.5 Leserveiledning

Rapporten er bygget opp med 8 kapitler, hvor kapitlene 3 til 7 gir en presentasjon og analyse av det empiriske materialet.

- **Kapittel 2** fremhever enkelte generelle trekk ved regional statsforvaltning som bakgrunn for beskrivelsen av organiseringen.
- **Kapittel 3** beskriver den horisontale inndelingen av regional statsforvaltning, og viser hvordan etatene fordeler seg på fylkesvise enheter, regioner større enn fylket og regioner mindre enn fylket.
- **Kapittel 4** ser nærmere på om det er noen gjennomgående trekk ved denne organiseringen, det vil si i hvilken grad fylkesgrenser følges, hvilke fylker som inngår i regionene og hvor regionkontorene er lokalisert.
- **Kapittel 5** tar for seg utviklingstrekk, både hvordan regional statsforvaltning er endret siden forrige kartlegging i 1997 og hvilke endringer som er på gang. Videre beskrives tre viktige utviklingstendenser spesielt.
- **Kapittel 6** redegjør for hvilke kriterier departementer/etater synes å legge vekt på ved organiseringen av regional statsforvaltning.
- **Kapittel 7** refererer synspunkter fra departementer/etater på hvilke konsekvenser de mener at ulikheter i organiseringen av det regionale apparatet har for samordning og samarbeid.
- **Kapittel 8** inneholder noen tanker om hva det kan være behov for å arbeide videre med.

Lesere som ønsker å få et raskt overblikk over innholdet i rapporten, kan lese de punktvisse oppsummeringene fra hovedinnholdet som er skrevet etter hvert av kapitlene 3–7.

Rapporten har to vedlegg:

Vedlegg 1 inneholder fem oversiktstabeller som gir en skjematisk presentasjon av datamaterialet.

Vedlegg 2 er kopi av spørsmål som ble sendt departementet i forbindelse med kartleggingen.

Det finnes også et utrykt vedlegg til denne rapporten med beskrivelser av de etatene som inngår i undersøkelsen basert på svarene fra spørreundersøkelsen. Dette vedlegget kan fås ved henvendelse til Statskonsult.

2 Generelle trekk ved regional statsforvaltning

2.1 Et stort mangfold av ulike virksomhetstyper

Regional statsforvaltning representerer en stor spennvidde av ulike typer virksomheter og formål. De viktigste hovedoppgavene i disse virksomhetene kan samles under tre grove hovedkategorier:

- **Myndighetsutøvelse** (for eksempel tilsyn/kontroll, forvaltningsvedtak, klagesaksbehandling, etterforskning og påtale og dømmende virksomhet)
- **Statlig styring og oppfølging av kommunalt forvaltningsnivå**
- **Tjenesteyting** (mot enkeltpersoner og næringsliv)

Også når det gjelder *ulike formål* som forvaltes i den regionale stat er det en stor variasjonsbredde i vårt utvalg, som blant annet spenner fra *infrastrukturforvaltning* (for eksempel Kystverket), *fordelingsadministrasjon* (for eksempel trygdeetaten), *konflikt- og interesseavveining* (for eksempel domstolene), *næringsutvikling* (for eksempel Statens nærings- og distriktsutviklingsfond), *sykehusdrift* (Helseforetakene), til *verdi- og kulturforvaltning* (Den norske kirke).

De ulike virksomhetene i utvalget lar seg ikke alltid plassere entydig i én oppgavekategori, men har sin spesielle blanding av ulike funksjoner, for eksempel tilsyn og tjenesteyting eller tilsyn og forvaltningsoppgaver. Noen har også innslag av forretningsdrift.

2.2 Noen oppgavetyper er spesielt vanlige på regionalt nivå

De oppgavene som disse virksomhetene har valgt å legge til det regionale nivået av statsforvaltningen, vil også variere en del avhengig av virksomhetens formål og særpreg, men det er likevel *noen* oppgavetyper som går igjen i vårt utvalg og er felles for ellers temmelig ulike virksomheter. Disse oppgavene er:

- Styring og koordinering av underliggende lokale virksomheter som ivaretar den primære oppgaveløsningen og direkte kontakt med brukere
- Operative oppgaver direkte mot enkeltpersoner eller næringsliv
- Tilsyn og kontroll med kommunal virksomhet, herunder klagesaksbehandling

Også når det gjelder oppgaver på regionnivået er det en del blandingstyper. I kapittel 3 vil vi beskrive nærmere hvordan disse oppgavetyperne i hovedsak fordeler seg på ulike former for inndeling av regional statsforvaltning.

2.3 Størrelsen på enhetene varierer sterkt og det regionale nivået har svært ulik alder

Vårt materiale omfatter 40 etater, hvor det regionale nivået til sammen utgjør i underkant av 30 000¹ årsverk. Ser vi nærmere på de ulike etatenes regioner er det påfallende store forskjeller i størrelsen på det regionale nivået. De minste har totalt sett 6 årsverk (Sjøfartsinspektørene), 26 årsverk (Justerkamrene) og 36 årsverk (Direktoratet for brann- og elsikkerhet) i sine regioner. Den største er Politi- og lensmannsetaten med rundt 10 500 årsverk. Mellom dette spennet er det en håndfull som har under 100 årsverk totalt sett, ganske mange med 2–300 og over ti etater har regionale ledd med over 1 000 årsverk.

Også med hensyn til alder er det store variasjoner på etatene i den regionale forvaltningen. Noen er av relativt ny dato, som for eksempel *Utlendingsdirektoratet*, *Statens nærings- og distriktsutviklingsfond*, *Fylkesnemndene for sosiale saker*, *Lånekassen* og *Forbrukerrådet*. Andre har lange historiske røtter og karakter av å være tradisjonsrike samfunnsinstitusjoner.

Et eksempel på en gammel etat på det regionale nivået er *skattefogden*, som ble opprettet på 1200–1300-tallet og som gjennom århundrene hadde en sentral myndighetsrolle. I dag har skattefogdene hatt samme oppgaveportefølje gjennom mer enn 100 år. Da skattefogden ble innlemmet i skatteetaten i 1997, ble det politisk bestemt at de skulle opprettholdes som et selvstendig regionalt nivå ved siden av Fylkesskattekontorene.

Også når det gjelder alderen på dagens regionale *inndeling*, er det store forskjeller. En god del har nylig omorganisert sitt regionale nivå eller gjennomført betydelige endringer gjennom årene. Andre har hatt den samme inndelingen uten vesentlige justeringer over lang tid. Den siste kategorien finner vi både i gruppen med fylkesvis organisering og i gruppen med regioner som er større enn fylket.

Totalt sett er virksomhetene på det regionale nivået så ulike både med hensyn til formål, faglige oppgaver og størrelse, at de i liten grad er direkte sammenlignbare når det gjelder organisatoriske løsninger. Det er mer hensiktsmessig å vurdere grupper av virksomheter under ett.

¹ Må *ikke* leses som tall for omfanget av den sivile regionale statsforvaltningen, siden Helseforetakene og Statens nærings- og distriktsutviklingsfond er med, og på grunn av forbehold om at det varierer en del om underliggende lokale enheter er inkludert i de tallene vi har fått oppgitt. For eksempel har vi fått oppgitt ca 750 årsverk på det regionale nivået for Vegvesenet, som totalt har over 10 000 ansatte.

3 Organisering av regional stat

I dette kapitlet vil vi beskrive *den horisontale inndelingen* av den regionale statsforvaltningen, og vise hvordan etatene fordeler seg på tre typer inndeling:

- Fylkesvise enheter
- Regioner som er større enn fylket
- Regioner som er mindre enn fylket

I tillegg vil vi undersøke om etatene innen hver av disse inndelingstypene har noen fellestrekk i forhold til hovedoppgaver og målgrupper for regionenes virksomhet². Dessuten vil vi kommentere størrelsen på de regionale enhetene.

3.1 Et mindretall har fylket som enhet

Av 40 etater er det 10 etater på det regionale nivået som dekker ett fylke, det vil si at de har 18 eller 19 regionale enheter. Én etat, Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND), har foretatt en justering til 15 enheter, men må likevel sies å ha fylkesvis organisering.

Etatene med fylkesvis organisering er:

Etat	Antall enheter	Ca årsverk ³ samlet
Fylkesmannen	18	1 765
Fylkeslegen	19	340
Statens utdanningskontor	18	ca 220
Fylkestrygdekontor ⁴	19	1 659
Fylkesskattekontor	19	1 287
Skattefogdkontor	18	573
Aetat fylke ⁵	18	290
Fylkeskartkontor	18	ca 200
Forbrukerrådets fylkeskontor	18	77
SNDs distriktskontor	15	269

² I beskrivelsene og grupperingene nedenfor tar vi utgangspunkt i den viktigste hovedoppgaven og målgruppen for hver etat uten å gi et heldekkende bilde av alle oppgaver og brukergrupper.

³ Det varierer noe i hvilken grad departementene har svart på spørsmålet om årsverk og hvilket år som er lagt til grunn. For vårt formål er tallene kun brukt for å gi en indikasjon på størrelse.

⁴ Trygdeetaten totalt sett disponerer om lag 6 500 stillinger.

⁵ Er foreslått fjernet som eget fylkesnivå, men skal eventuelt videreføres som del av et lokalt hovedkontor i hvert fylke.

3.1.1 Den fylkesvise gruppen har en overvekt av etater med tilsyns- og styringsoppgaver

De etatene som er representert i den fylkesvise gruppen, omfatter særlig virksomhetstyper som tilsyn, klagesaksbehandling, ulike typer forvaltningsoppgaver og tjenesteyting:

- **Statlig tilsyn og styringsoppgaver mot kommuner og fylkeskommuner**, herunder klagesaksbehandling av kommunale vedtak (Fylkesmannen, Fylkeslegen, Statens utdanningskontor)
- **Fordelingsadministrasjon** (Trygdeetaten, Aetat)
- **Lignings- og provenyforvaltning** (Skatteetaten/Skattefogden)
- **Tjenesteyting** (Kartverket, Forbrukerrådet)
- **Næringsutvikling** (Statens nærings- og distriktsutviklingsfond)

I denne gruppen er det en overvekt av virksomheter med styrende oppgaver enten mot kommunene eller mot underliggende lokale enheter i samme etat. Tjenesteytende virksomhet utgjør en mindre andel i etatene med fylkesvis organisering av regionnivået.

3.1.2 Tre undergrupper

Når vi ser etter noen fellestrekk basert på etatens målgrupper og oppgavetyper, kan virksomhetene med fylkesvise enheter deles i tre undergrupper med særlig vekt på hvilket nivå i oppgaveløsningen de regionale enhetene befinner seg:

1. Laveste statlige nivå med kommunen som primær målgruppe

*Fylkesmannen*⁶, og alle de sektorområdene som er samorganisert i embetet, samt *Fylkeslegen* og *Statens utdanningskontor*, har alle kommunen som primær målgruppe. Tjenesteproduksjonen på disse områdene er kommunens ansvar og det statlige regionale nivået ivaretar primært tilsyns-, samordnings- og rådgivningsoppgaver overfor virksomheten på kommunalt nivå, inklusive behandling av klager over kommunens vedtak.

2. Mellomnivå i etater med enkeltindivider/næringsliv som målgruppe

Store virksomheter med etatsorganisering i tre nivåer har tradisjonelt hatt et mellomnivå representert i hvert fylke. Eksempler på denne gruppen er *Fylkes-skattekontorene*, *Fylkestrygdekontorene* og *Aetat fylke*. Felles for disse er at de har et underliggende lokalt nivå, som ivaretar de fleste operative oppgavene som er rettet mot brukerne, mens fylkesnivåets hovedoppgave i stor grad består av styring, koordinering og administrasjon i tillegg til mer spesialiserte faglige oppgaver. *Skattefogden* avviker her noe, siden de lokale skatteinnkreverne er kommunale. Dessuten er intern tjenesteyting for andre statlige virksomheter én av skattefogdens tre hovedoppgaver.

⁶ Fylkesmannen har også saksbehandling i førsteinstans, men det er ikke en dominerende oppgavetype i embetene.

Det er også et fellestrekk ved de fleste i denne undergruppen at fylkesnivået er under endring eller vurdering.

3. Operativt nivå mot enkeltbrukere/publikum og næringsliv

En mindre undergruppe er *Forbrukerrådets fylkeskontorer*, som har direkte publikumsrettede oppgaver, og *Fylkeskartkontorene*, som er en del av Landdivisjonen i Statens kartverk. Ingen av disse regionale enhetene har noe lokalt operativt nivå under seg, og de ivaretar tjenesteproduksjon og forvaltningsoppgaver i direkte kontakt med publikum eller andre brukere. Begge er relativt små med henholdsvis 77 og ca 200 årsverk plassert på fylkesnivået. Videre er det besluttet at oppgaver og organisering av fylkesleddet skal vurderes nærmere i begge etatene.

Til denne undergruppen kan vi også regne *Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND)*, selv om statsforetaket kan sies å stå i en særstilling. Etatens distriktskontorer ivaretar all operativ virksomhet rettet mot foretakets kunder, som i overveiende grad er enkeltpersoner og småbedrifter, og fungerer også som førstelinje for enkelte av sine samarbeidspartnere.

Ved etableringen i 1993 hadde Statens nærings- og distriktsutviklingsfond fem regionkontorer. Ved en omorganisering i 1996 overtok foretaket oppgaver fra fylkeskommunen, statsbankene og Fylkesmannens landbruksavdeling. Det ble da fastslått som en premiss for organiseringen av SND at foretaket skal ha representasjon i alle fylker, og i perioden 1996–1999 ble det etablert distriktskontor i alle fylker. Senere har det skjedd flere justeringer slik at antallet distrikter nå er redusert til 15, og foretaket er i dialog med fylkeskommunene i Hedmark og Oppland om en ytterligere sammenslåing. Lokal tilstedeværelse i alle fylker er likevel videreført ved at det i fylker uten distriktskontor er opprettholdt et lokalkontor som fungerer som en inngangsportal for kunder i fylket. Også styringsstrukturen i statsforetaket, hvor fylkeskommunene foreslår de regionale styrene), knytter virksomheten til fylkesnivået.

3.1.3 Størrelsen på det fylkesvise regionnivået varierer fra 77 til 1 765 årsverk

Selv om antallet etater med fylkesvis organisering tilsynelatende ikke er så stort, så utgjør denne gruppen likevel en relativt stor andel av statlig virksomhet på regionalt plan. Som pekepinn på størrelse, kan det nevnes at disse 10 etatene samlet disponerer ca 6 680 årsverk, hvorav fylkesmannen med ca 1 765 årsverk utgjør den største. Minst er Forbrukerrådets kontorer med til sammen 77 årsverk. To av de eldste virksomhetene i vårt utvalg, Skattefogden og Fylkesmannen, befinner seg i denne gruppen, mens én er relativt nyopprettet, Statens nærings- og distriktsutviklingsfond.

3.2 Et flertall av etatene har fem eller seks regioner

Av de 40 etatene som inngår i undersøkelsen, er det 29 etater/virksomheter som er organisert i regioner/geografiske områder som er *større enn fylket*. Inndelingen varierer fra to til 12 enheter, men de langt fleste (17) har en inndeling i fem eller seks enheter (henholdsvis ti og sju etater).

Etatsnavn	Antall regioner											Årsverk. ⁷
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Siviltjenesteadministrasjoner	X											73
Hovedredningsentraler	X											34
Meteorologisk institutts regioner		X										250
Sjøfartsdirektoratets Inspeksjonsavdelings distrikter**			X									125
Jernbaneverkets regioner			X									3 040
Justerkamre**				X								26
Norges vassdrags- og energiv. reg.				X								120
Statsbyggs regionkontorer				X								450
Luftfartsverkets regioner**				X								2 000
Direktoratet for brann og elsikkerhet				X								36
Kystverkets distrikter				X								1 000
Jordskiftedømmer/jordsk. overretter				X								250
Helseforetak**				X								155
Statens vegvesens regioner*				X								750 ⁸
Fiskeridirektoratets**regioner*				X								374
Husbankens regioner**					X							248
Utlendingsdirektoratets regioner					X							115
Reindriftskontorer					X							50
Sjøfartsinspektører (havari)**					X							6 ⁹
Kriminalomsorgens regioner**					X							108
Lagdømmer					X							231
Tolletatens regioner*(fra 10 distr.)**					X							1 120 ¹⁰
Statsarkiver							X					97
Mattilsynet*regioner							X					1 200 ¹¹
Statens lånekasse (4 regionkontorer som del av hovedkontoret i Oslo)**								X				200
Statsadvokater									X			99
Arbeidstilsynets distrikter**										X		350
Bispedømmer										X		130
Fylkesnemnder for sosiale saker**											X	58

* Under endring, men ikke iverksatt pr. september 2002

** Endret siden 1997

⁷ Ca årsverk totalt på det regionale nivået. Omfatter i noen tilfeller også lokale enheter, når regionkontorer og lokale enheter oppfattes som samme organisasjonsnivå. Tallene kan være oppgitt på litt forskjellige nivåer og ulike tidspunkter og brukes kun som en indikasjon på størrelse.

⁸ Regionkontorene, eksklusive underliggende enheter.

⁹ Samlokalisert og felles kontorhjelpe med Sjøfartsdirektoratets stasjoner.

¹⁰ På regionkontornivå, totalt i distriktene 1 450.

¹¹ Basert på dagens enheter på regionalt og lokalt nivå, inklusive ca 968 årsverk i Det kommunale næringsmiddeltilsynet, som overtas av staten ved omorganiseringen. I overkant av 100 årsverk er i dag plassert regionalt.

3.2.1 Regioner større enn fylket representerer en stor og heterogen gruppe virksomheter

De regionale enhetene som omfatter et større geografisk ansvarsområde enn fylket, utgjør en stor, heterogen gruppe med store variasjoner både med hensyn til etatens virksomhetstype, hovedmålgrupper og oppgavetyper på regionnivået samt størrelse og alder.

Type virksomheter som regionene er en del av, har en stor variasjonsbredde, *eksempelvis*:

- **Infrastrukturforvaltning/-tjenesteyting** (Jernbaneverket, Luftfartsverket, Kystverket, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statens vegvesen og Meteorologisk institutt)
- **Tilsyn/kontroll**, til dels av teknisk preget art (Sjøfartsdirektoratets inspeksjonsavdeling, Direktoratet for brann- og elsikkerhet, Arbeidstilsynet, Justerkamrene, Fiskeridirektoratet og Mattilsynet)
- **Forvaltningsvedtak** (for eksempel Utlendingsdirektoratet og Tolletaten)
- **Tjenesteyting rettet mot enkeltpersoner** (Husbanken, Lånekassen og Helseforetakene)
- **Dømmende virksomhet /Konfliktløsning** (Domstolene, Jordskifteretten og Fylkesnemndene for sosiale saker)
- **Tjenesteyting/tilsyn** (Statsarkivene)
- **Intern tjenesteyting til staten** (Statsbygg)
- **Verdi- og kulturforvaltning** (Den norske kirke)

3.2.2 Også her tre undergrupper med innbyrdes fellestrekk

Også når det gjelder målgrupper og oppgavetyper som ivaretas av disse regionene, er det store variasjoner. Oppgaver og målgrupper for regionnivåets virksomhet vil imidlertid også for denne gruppen i stor grad avhenge av om de regionale enhetene har et lokalt utøvende apparat under seg, eller om de selv utgjør etatens førstelinje. På basis av dette spørsmålet kan vi også for gruppen med regioner som er større enn fylket, skissere tre undergrupper med noen innbyrdes fellestrekk:

1. Regioner med lokale enheter – et styrende mellomledd

I denne undergruppen vil de lokale underliggende enhetene være en hovedmålgruppe for regionenes virksomhet, og oppgavene på regionkontorene vil som oftest ha sterke innslag av styring, planlegging og koordinering/ledelse, eventuelt kombinert med faglige oppgaver av mer spesialisert art.

Eksempler på denne typen regioner er *Helseregionene* (5 med 47 helseforetak), *Regionvegkontorene*¹² (5 med 30 distriktsvegkontorer), *Sjøfartsdirektoratets inspeksjonsavdeling* (4 med 19 stasjoner), *tollregionene*¹³ (6 med 33 tollsteder

¹² Ny organisering fra 01.01.2003.

¹³ Etter forslag til ny modell.

og 8 kontroll/ekspedisjonsenheter), *Arbeidstilsynets distrikter* (11 med 28 lokale avdelingskontorer), *Kriminalomsorgen* (6 med 42 fengsler, 5 frigangshjem/hybelhus og 21 friomsorgskontorer), *Luffartsverket* (5 med 50 flyplasser), *Fiskeridirektoratets regioner* (5 med 19 lokale fiskerikontorer), *Kystverkets distrikter* (5 med 100 operative enheter) og det nye *Mattilsynet* under etablering (8 med ca 60 lokale enheter), *Hovedredningssentralene* (2 med 27 lokale redningssentraler som er identisk med politidistriktene).

2. Regioner uten lokale enheter – en førstelinje med operative funksjoner

Et titalls av etatene med større regioner enn fylket er organisert slik at regionene utgjør det ytterste operative nivået mot brukere og publikum. Eksempler på slike regioner er *Husbanken* (6), *Lånkassen* (9), *Reindriftskontorene* (6), *Justerkamrene* (6), *Statsbygg*¹⁴ (5), *Statens meteorologiske institutt*¹⁵ (3) og *UDI* (6).

Jernbaneverkets fire regioner har det daglige operative ansvaret for forvaltning av jernbanenettet og all trafikkstyring, men etaten har i tillegg til regionene en struktur med utbyggingsenheter samt operative forretningsenheter utenom regionene, men disse separate enhetene følger samme inndeling som regionene.

Direktoratet for brann- og elsikkerhets fem regioner har ikke noe statlig lokalt ledd under seg, men har likevel noen styrings- og oppfølgingsoppgaver for 152 lokale el-tilsyn (DLE) i everkene (som regel i privat/kommunalt eie), som er pålagt å utføre tilsyn både i forhold til private husholdninger og næringsliv (lavspennings anlegg). Regionkontorenes virksomhet er likevel i stor grad av operativ art siden tilsynsansvaret for større industri og everk (høyspenningsanlegg) ligger på det statlige nivået.

De seks *sjøfartsinspektørene*, som har oppgaver som er knyttet til havari, er både underlagt Sjøfartsdirektoratet og Riksadvokaten og har heller ikke noe eget lokalt apparat under seg. Det samme gjelder *Fylkesnemndene for sosiale saker* (12) og de to *siviltjenesteadministrasjonene* etter at skolen som sorterte under den ene, ble nedlagt.

3. Virksomheter med særpreget organisering – uten en klar styringsrelasjon mellom nivåene

En tredje undergruppe av de etatene som har større enheter enn fylket, står i en klasse for seg og omfatter virksomheter med særskilte oppgaver og en organisering som avviker en del fra vanlige organisasjonsmønstre innenfor forvaltningen. Særpreget består blant annet i at de ulike nivåene har en uvanlig selvstendig karakter, og at det ikke er så klare hierarkiske styringslinjer mellom nivåene som ellers i statsforvaltningen, verken når det gjelder faglig eller

¹⁴ Statsbygg har lokale driftsenheter ute på byggene i hele landet, men det understrekes at hele eiendomsforvaltningen regnes som ett nivå.

¹⁵ Værvarslingstjenestene produseres ved de tre regionale avdelingene, men etaten har også ca 600 deltidsansatte observatører, 11 flyværtjenestekontorer og tre arktiske stasjoner. Stasjonene er faglig og administrativt underlagt regionene/en region.

administrativ styring. Flere av disse virksomhetenes organisering har også lange tradisjoner. Denne spesielle undergruppen omfatter i første rekke domstoler og Den norske kirke, men påtalemyndigheten har også noen felles trekk med disse.

Domstolene er ikke en del av statsforvaltningen, og består av tre selvstendige og atskilte instanser, som fra 01.11.2002 skal være administrativt underlagt en felles nyopprettet domstolsadministrasjon i Trondheim. Løsningen ble valgt for å understreke domstolenes uavhengighet som den dømmende statsmakt. Domstolsavdelingen i Justisdepartementet skal nedlegges fra samme dato.

De seks *lagmannsrettene* driver ren dømmende virksomhet og har ingen forvaltningsoppgaver eller administrative styringsoppgaver ovenfor den laveste instansen. Dagens inndeling i lagdømmer har lange historiske røtter, men ifølge Domstolsloven bestemmes rikets inndeling i lagdømmer nå av Kongen. Tingrettene har en del forvaltningsoppgaver som tinglysing, skiftevesen og notarialforretninger. Domsognsinndelingen er besluttet endret fra 92 til 66 tingretter, og det har vært vurdert å overføre forvaltningsoppgaven tinglysing til Kartverket.

Jordskifteretten er en særdomstol i to instanser med fem jordskiftedømmer/ jordskifteoverretter og 34 jordskifteretter. De 18 administrative enhetene som tidligere var plassert i hvert fylke, er nå nedlagt slik at jordskifteverket er direkte underlagt Landbruksdepartementet. Tilknytning til den nye Domstolsadministrasjonen i Trondheim er under vurdering. Inndelingen i jordskiftedømmer følger i stor grad lagdømmeinndelingen

Påtalemyndigheten ved riksadvokaten og de 10 statsadvokatene er faglig overordnet politimestrene som påtalemyndighet, men har *ikke administrative styringsoppgaver* ovenfor politidistriktene. I henhold til straffeprosessloven er det Kongen som fastsetter antallet statsadvokater, deres embetsdistrikter og stedet for embetskontor. Påtalemyndighetens inndeling følger stort sett lagdømmeinndelingen, selv om antallet enheter er høyere.

Den norske kirke er regionalt inndelt i bispedømmer, prostier, prestegjeld og sokn, men parallelt med denne embetslige grunnstrukturen har kirken også en rådsstruktur med valgte medlemmer i 11 bispedømmeråd, 435 kirkelige fellesrådsområder, hvor kommunene er representert, og 1 300 sokn med menighetsråd. Sognet har i stor grad den samme rettslige selvstendighet som en kommune, og styringsrelasjonen mellom nivåene i kirken er ikke så klar som i andre statlige virksomheter. Bispedømmerådene er regionale forvaltningsorganer underlagt departementet og utfører oppgaver tilknyttet prestatjenesten. I tillegg har de en viss grad av kontroll- og godkjenningsmyndighet ovenfor fellesrådenes og menighetsrådenes vedtak og disposisjoner samt planleggings- og samordningsoppgaver innen bispedømmet.

Landets inndeling i bispedømmer fastsettes fra 1996 av Kongen. I 1918¹⁶ da betegnelsen ble endret fra ”stift” til bispedømme, var det seks bispedømmer. Siden har antallet økt til 11 ved lovbestemte delinger og nyopprettelser, sist i 1982 (Møre).

¹⁶ Lov om forandring av rikets inndelingsnavn (1918), hvor det også bestemmes at amtene omdøpes til fylker og navnene på landets 19 fylker fastslås.

3.2.3 Spennvidden i størrelse og alder er særlig stor for regioner som er større enn fylket

Samlet sett er gruppen med større enheter enn fylket størst, både med hensyn til antallet enheter og årsverk totalt. De aller minste enhetene befinner seg også i denne gruppen, og mange er så små at en fylkesvis organisering ikke hadde vært tenkbart. Men gruppen omfatter også flere etater med flere tusen årsverk i regionene. Alderen på regionene og nåværende inndeling er også svært varierende. Noen er av nyere dato, mens andre har hatt samme inndeling over lengre tid. Enkelte inndelinger har svært lange historiske røtter.

Noen har hatt en inndeling i 5–6 regioner i en årrekke. Eksempler på dette er *Direktoratet for brann- og elsikkerhet*, som kun har gjennomført mindre endringer siden det ble opprettet et regionalt elektrisitetstilsyn i 1898. *Statsbyggs* regioner har også bare vært gjenstand for mindre endringer etter etableringen i 1960. Det er derfor ikke riktig å omtale organisering i 5 eller 6 regioner som en *ny* tendens, selv om denne gruppen har hatt en relativt stor tilvekst de siste årene og fortsatt ser ut til å øke.

3.3 Bare politiet har regioner som er mindre enn fylket

I vårt materiale er det bare Politi- og lensmannsetaten som, i en rekke tilfeller, har en inndeling i enheter som er mindre enn fylket. Fra høsten 2001 er politiet delt inn i 27 politidistrikter, og innenfor distriktene er det en rekke driftsenheter, som for tiden består av til sammen 71 politistasjoner og 339 lensmannskontorer. Politi- og lensmannsetaten er en stor etat med om lag 10 500 årsverk.

Ni politidistrikter dekker ett fylke (Oslo, Østfold, Hedmark, Vestfold, Telemark, Sogn og Fjordane, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Troms), ett dekker to fylker (Agder), mens de øvrige fylkene er delt på to eller flere distrikter. Inndelingen følger *ikke* fylkesgrensene konsekvent. Det synes å være lagt avgjørende vekt på hensynet til befolkningens bosettings-, kommunikasjons- og arbeidsmarkedsmønstre samt etatens egne kommunikasjonsmuligheter.

Norge har tradisjonelt hatt et svært desentralisert politi med til dels mange små enheter, og det kan fortsatt være et spørsmål for diskusjon om Politietaten skal regnes til den regionale eller lokale statsforvaltningen. Etter politireform 2000 da distriktenes antall ble redusert fra 54 til 27, har man imidlertid fått en organisering i større enheter, som gjør det høyst rimelig å anse politidistriktene som del av regional stat. Ledelsesstrukturen er effektivisert på distriktsnivået, som har fått overordnede *styrings- og koordineringsoppgaver på linje med andre regionale ledd*, mens den politioperative virksomheten utføres av de underliggende stasjoner og lensmannskontorer, som nå har fått betegnelsen driftsenheter.

Politi- og lensmannsetaten har fortsatt et stort antall regionale ledd. Dette kan ses i sammenheng med etatens formål og spesielle oppgaver. Særpreget ved oppgavene skaper behov for lokal tilstedeværelse samt behov for tett styring,

koordinering og kontroll i forhold til etatens spesielle mandat til makt- og myndighetsutøvelse på samfunnets vegne.

Det er i dag ikke noe regionalt ledd mellom politidirektoratet og politidistriktene. Den tidligere landsdelsordningen, hvor fem politikamre hadde koordinerende oppgaver for hver sin landsdel, ble nedlagt da direktoratet ble opprettet i 2001, og landsdelsstabenes oppgaver ble delviss overført til direktoratet og til særorganene, og i noen grad til Oslo politidistrikt.

Det regionale nivået i tidligere Politiets overvåkningstjeneste ble nedlagt i 2002, samtidig med at organisasjonen skiftet navn til Politiets sikkerhetstjeneste. Av særorganene er det bare Utrykningspolitiet som har en distriktsinndeling, og denne er nå under vurdering med tanke på tilpasning til den nye politidistriktsstrukturen.

3.4 Oppsummering

- Av 40 virksomheter har 10 en fylkesvis inndeling av regionnivået, 29 virksomheter har regioner som er større enn fylket og det er bare én virksomhet som har regionale enheter som er mindre enn fylket.
- Flertallet av virksomhetene som har regioner som er større enn fylket, har en inndeling i 5 eller 6 regioner. Denne gruppen er i vekst, men noen virksomheter har lenge hatt en slik inndeling.
- Regional statsforvaltning inneholder et vidt spekter av ulike virksomheter, og det er vanskelig å finne forklaringer på variasjoner i inndeling. Ser vi nærmere på hovedoppgaver og primære målgrupper for regionnivåets virksomhet, ser vi imidlertid ett hovedmønster: at Statlige tilsyn, styring og rådgivningsoppgaver mot kommunen som primær målgruppe, herunder klagesaksbehandling av kommunale vedtak, er fylkesvis organisert.
- Operative oppgaver (for eksempel tjenesteyting, forvaltning og tilsyn) utført direkte mot enkeltpersoner og næringsliv, er *oftest* organisert i regioner som er større enn fylket.

4 Noen gjennomgående trekk ved organiseringen

4.1 Prinsippet om å følge fylkesgrensene står sterkt

Prinsippet om at inndelingen i regioner skal følge fylkesgrensene, står sterkt og etterlevs fortsatt i stor grad. Det er bare fem virksomheter som har avvik fra prinsippet i et slikt omfang at vi vil si at prinsippet brytes gjennomgående i hvert tilfelle.

Disse etatene er *Arbeidstilsynet*, *Sjøfartsdirektoratets inspeksjonsavdeling*, *Jernbaneverket*, *Statsbygg* og *Politi- og lensmannsetaten*. De fleste av disse har lagt til grunn andre inndelingskriterier enn fylket, og de fleste inndelingene er heller ikke av nyere dato. Av nyere inndelinger er det bare politidistriktsinndelingen som har systematiske avvik. En del av de andre etatene har mindre avvik og justeringer, men må likevel etter vår vurdering i hovedsak¹⁷ sies å følge prinsippet om samsvar med fylkesgrensene. Disse etatene er Husbanken, Norges vassdrags- og energidirektorat, Justervesenet, lagdømmene, bispedømmene, Direktoratet for brann- og elsikkerhet samt Tolletaten i forslaget til ny organisering av tolldistriktene. Helseforetakene har ett unntak fra prinsippet ved at Rikshospitalet og Radiumhospitalet er lagt til region sør, ikke øst.

En beskrivelse av hvordan inndelingene går på tvers av fylkesgrensene i de etatene som har systematiske avvik, blir for omfattende i denne sammenfatningen. Vi viser her til etatsbeskrivelsene i vedlegg 2 for nærmere opplysninger om dette.

Når *mindre avvik* forekommer, synes de å forekomme hyppigst på Vestlandet og i Nordland og Troms, og i den grad begrunnelser blir oppgitt, nevnes både kommunikasjonsmuligheter og kapasitetsforhold innenfor regionskontorene.

Møre og Romsdal deles etter den gamle fogderi-inndelingen slik at Sunnmøre organiseres sørover og resten mot nord (Husbanken), ved Rauma (Norges vassdrags- og energidirektorat) eller slik at Sunnmøre til Ålesund organiseres sammen med Sogn og Fjordane og Hordaland (Justervesenet).

Rogaland deles ved Boknafjorden (Direktoratet for brann- og elsikkerhet), men det er også eksempler i materialet på at *Hordaland* og *Sogn og Fjordane* er oppdelt (Arbeidstilsynet, som også andre steder har så store avvik at prinsippet *ikke* følges).

Nordland deles ved Saltfjellet (Norges vassdrags- og energidirektorat og Justervesenet), og *Troms* deles slik at Ofoten-området¹⁸ følger Nordland (Luftfartsverket), eller slik at Harstad tollsted skal inngå i samme region som

¹⁷ Med ”i hovedsak” mener vi at ett eller to fylker eller mindre del av fylker er fordelt på to regioner.

¹⁸ I Ofoten-distriktet har gamle prosti og domssoknsinndelinger plassert kommuner i Nordland og Troms i samme enheter.

Nordland (ny tollregionorganisering). Husbanken deler fylket i Nord-Troms og Sør-Troms.

I tillegg er det noen eksempler på at *Akershus* er delt, slik at sørlige deler følger Oslo (Borgarting lagdømme), eller at Asker og Bærum er plassert sammen med Oslo (Oslo bispedømme).

Vi konkluderer med at et stort flertall av regional statsforvaltning, inklusive de etatene som ikke har en fylkesvis organisering, er organisert etter prinsippet om at inndelingen skal følge fylkesgrensene. Av de fem etatene som har store og systematiske avvik, er det bare politiet som nylig har endret inndeling. Når mindre avvik forekommer, synes de å være av eldre dato. Det er derfor ikke grunnlag for å hevde at avvik fra fylkesgrenseprinsippet er en ny tendens som har dukket opp samtidig med senere års tendens til sammenslåinger til større enheter.

4.2 Geografiske ansvarsområder varierer og fremgår ikke entydig av navnet på de regionale enhetene

4.2.1 Ikke noe klart bilde, men enkelte mønstre går igjen

Vi har sett nærmere på inndelingen av geografiske ansvarsområder for de etatene som har regioner som er større enn fylket. Hensikten har vært å beskrive hvordan fylkene fordeles på statsetatenes regioner og lage en oversikt over faste mønstre og/eller variasjoner (se oversiktstabell 2 i vedlegg 1). Det er vanskelig å danne seg et klart bilde av hvordan fylkene fordeler seg på regioner, men det er enkelte hovedmønstre som går igjen.

Noen etater oppgir ikke fylker, men bruker andre målestokker for inndeling i geografiske ansvarsområder. Dette gjelder for eksempel Jernbaneverket (banestrekninger), Statsbygg (antall m² bygningsmasse) samt Sjøfartsdirektoratets inspeksjonsavdeling og Kystverkets sjøtrafikkavdelinger (stasjoner) og politidistriktene (kommuner)¹⁹.

Når det gjelder fordeling av fylker i regioner, er det for det første en lett forståelig hovedregel at enkeltfylker plasseres sammen med geografisk tilgrensende nabofylker i samme landsdel. Ett unntak fra dette er imidlertid Lånekassen, som administrerer Buskerud sammen med vestlandsfylkene Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane. I tillegg er Oslo delt og administreres i de to regionene Oslo/Vestfold og Oslo/ Telemark. For Lånekassen, som driver massesaksbehandling, spiller sannsynligvis geografisk inndeling samt lokalisering en underordnet rolle.

¹⁹ Det geografiske ansvarsområdet for politidistriktene er oppgitt i en svært detaljert oppstilling av landets kommuner og er på grunn av dette ikke beskrevet nærmere her.

Noen fylker ses nesten alltid i sammenheng

Noen fylker plasseres nesten alltid sammen uavhengig av hvordan regioninndeling ellers er. Eksempler på dette er:

- Aust-Agder og Vest-Agder
- Oslo og Akershus (unntak: Kriminalomsorgen)
- Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag (unntak Reindriftskontorene)
- Troms og Finnmark samt Svalbard (unntak Husbanken: Troms er delt). Svalbard inngår nesten alltid i region sammen med de nordligste fylkene, men er også plassert sammen med Nordland (Husbanken)

Noen klynger av fylker plasseres ofte sammen i større regioner

- Østfold, Oslo, Akershus, Hedmark og Oppland
- Buskerud, Vestfold og Telemark
- Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland
- Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane
- Hordaland og Sogn og Fjordane
- Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag
- Nordland, Troms og Finnmark

Enkelte fylker varierer hyppigere enn andre i regionstilhørighet

Som det fremgår av grupperingene ovenfor, er det noen fylker som varierer i tilhørighet og plasseres vekselvis sammen med tilgrensende områder i nord eller sør. Dette er særlig:

- Møre og Romsdal (som oftest med Trøndelag, men også med de sentrale vestlandsfylkene Sogn og Fjordane og Hordaland)
- Rogaland (dels med Agder-fylkene og dels med Hordaland og eventuelt Sogn og Fjordane)
- Nordland (oftest med Troms og Finnmark, men også med Trøndelagsfylkene)
- Telemark (som regel med Buskerud og Vestfold, men i noen tilfeller også med Agder-fylkene, for eksempel UDI, bispedømmene og Direktoratet for brann- og elsikkerhet)

Tre av disse fylkene (Møre og Romsdal, Rogaland og Nordland), er også de fylkene som oftest er delt. Både avvik fra fylkesgrensene og variasjon i regionstilhørighet kan ses som uttrykk for at disse fylkene er vanskelige å plassere og at fylkesinndelingen ikke er i samsvar med andre hensyn som vektlegges i inndelingen av regional statsforvaltning.

Noen fylker utgjør av og til en region alene

- Nordland (Luftfartsverket, Kystverket, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, statsadvokat, bispedømme, Arbeidstilsynet, og Fylkesnemnda for sosiale saker)
- Rogaland (statsarkiv, statsadvokat, bispedømme og fylkesnemnd)
- Hordaland (Lånekassen, statsadvokat)
- Møre og Romsdal (bispedømme, fylkesnemnd)

Her utmerker Nordland seg og årsaken kan vel dels være at det er vårt mest langstrakte og største fylke med hensyn til antall kommuner, og dels at spesi-
fikke behov som er knyttet til kystfart og fiskeri har vært utslagsgivende.

Når det gjelder Fylkesnemnda for sosiale saker utgjør også Telemark og Østfold en region alene.

4.2.2 Region øst, sør, vest, Midt-Norge og nord betyr sjelden det samme

Vi har sett nærmere på de etatene som har samme antall regioner, for å undersøke hvor store variasjoner/likheter det er i ansvarsområdene innenfor hver undergruppe. Siden de langt fleste har fem eller seks regioner, har vi konsentrert oss om disse.

Av de ti virksomhetene som har *fem regioner*, er det bare to som har identisk regioninndeling, nemlig *helseforetakene og vegregionene*. Dette er helt vesensforskjellige virksomheter, men de har det til felles at regioninndelingen er av nyere dato. Det foreligger dessuten uttalelser i retning av at Vegvesenet har latt seg inspirere av og har brukt helseregionene som mønster for sin inndeling.

De øvrige virksomhetene i denne undergruppen er dels virksomheter med særegne kriterier eller med konsentrasjon av virksomheten til geografisk avgrensede deler av landet (Norges vassdrags- og energidirektorat, Luftfartsverket, Kystverket, Fiskeridirektoratet, Statsbygg) og dels kontroll/tilsynsorganer (Justervesenet, Direktoratet for brann- og elsikkerhet) med høy grad av mobil virksomhet. Særdomstolen jordskifteverket følger i høy grad lagtinginndelingen.

Av de sju virksomhetene som har *seks regioner*, er det *ingen* som har en helt identisk inndeling. Denne undergruppen omfatter såpass forskjellige virksomheter som Lagdømmene, reindriftskontorene, Husbanken, Sjøfartsinspektørene, Kriminalomsorgen, Utlendingsdirektoratet og forslaget til nye tollregioner.

Hvis vi bruker de tre sistnevnte virksomhetene, som alle har regioninndelinger av nyere dato og bruker betegnelsen ”region”, som eksempel, finner vi også store variasjoner i innholdet bak den enkelte regionbetegnelse:

Etat\region	Øst	Sør	Vest	Midt-Norge	Nord
Kriminalomsorgen ²⁰	Oslo Østfold	Buskerud Vestfold Telemark	Hordaland Sogn og Fjordane Møre og Romsdal	-----	Trøndelag- fylkene, Nordland Troms Finnmark
Utlendingsdirektoratet ²¹	Oslo Akershus Østfold Vestfold	Telemark Agder- fylkene	Rogaland Hordaland Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal Trøndelag- fylkene	Nordland Troms Finnmark
Tolletaten ²²	Østfold Hedmark Vestfold	Buskerud Vestfold Telemark Agder- fylkene	Rogaland Hordaland Sogn og Fjordane Møre og Romsdal	Trøndelag- fylkene, Nordland	Troms Finnmark Svalbard

I dette eksemplet fra tre virksomheter er det *ingen* av de fem likelydende regionbetegnelse som har et identisk innhold.

Dersom vi ser alle de 17 virksomhetene med en inndeling i fem eller seks regioner under ett, er det også vanskelig å se noen klare mønstre for hvor i landet variasjonene er størst. Et hovedinntrykk kan være at variasjonene har en svak tendens til å være størst når det gjelder ansvarsområdene som dekker seg bak regionene²³ ”øst” og ”sør”, det vil si inndelingen på Østlandet og Sørlandet.

”Vest” kan være et noe mer entydig begrep med Hordaland og Sogn og Fjordane som en stabil kjerne, mens Rogaland og Møre og Romsdal har en mer vekslende tilknytning til ”vest-regionen”. ”Midt-Norge” består som oftest av hele eller deler av Møre og Romsdal og Trøndelagfylkene, men omfatter i noen tilfelle også hele eller deler av Nordland.

”Nord” betyr i om lag halvparten av eksemplene en region bestående av Nordland, Troms og Finnmark, i omtrent like mange tilfelle deles Nord-Norge i to regioner, mens reindriftsforvaltningen av naturlige grunner har en enda mer finmasket inndeling i nord. I ett tilfelle inngår også begge Trøndelag-fylkene i region nord (Kriminalomsorgen).

Vi vil konkludere med at variasjonene er store også innenfor etater med et likt antall regioner og at de regionbetegnelse som mange bruker, er lite entydige og forståelige uten et nærmere kjennskap til den enkelte etats organisering.

²⁰ Kriminalomsorgen har i tillegg regionene ”Nordøst” (Akershus, Hedmark og Oppland) og ”Sørvest” (Agderfylkene og Rogaland).

²¹ Utlendingsdirektoratet har i tillegg regionen ”Indre Østland” (Buskerud, Hedmark og Oppland).

²² Forslag til regional inndeling av Tolletaten har i tillegg Oslo og Akershus som en region.

²³ Ikke alle virksomhetene bruker ”region” som navn på sine regionale enheter, men vi ser her ikke bare på navnebruken, men også på hvilke fylker som inngår i samme enhet enten disse kalles regioner, distrikter, kontorer eller mer spesifikke betegnelser.

4.3 Regionkontorer legges i stor grad til fylkes- hovedsteder

Lokaliseringen av regionkontorer eller administrasjonssteder i regionene varierer mye, og det avtegner seg heller ikke her noe klart mønster (se oversiktstabell 3 i vedlegg 1). Det synes imidlertid å være et fellestrekk at et flertall av regionkontorene er lagt til fylkeshovedsteder, altså til byer der fylkesmenn og fylkesadministrasjonene er lokalisert.

De klareste unntakene fra dette, er etater som har oppgaver som i utpreget grad er geografisk avgrenset. For eksempel *Kystverket* med distriktskontorer i Arendal (fylkeshovedstad i Aust-Agder), Haugesund, Ålesund, Kabelvåg og Honningsvåg; *Fiskeridirektoratet* som vil få regionkontorer i Egersund, Måløy, Ålesund og i fylkeshovedstedene Bodø og Tromsø; *Reindrifftsforvaltningen* som har kontorer i Snåsa, Røros, Fauske, Moen, Karasjøk og Kautokeino.

Mattilsynet ser også ut til å få en lokalisering av regionkontorer som i liten grad faller sammen med fylkeshovedstedene. I tillegg til å få kontorer i fylkeshovedstedene Bergen og Steinkjer, vil Mattilsynet også ha kontorer på Ås, Ringsaker, Bø, Sandnes, Sortland og Kautokeino. *Vegvesenet* har derimot valgt å lokalisere alle fem regionkontorene i fylkeshovedsteder, mens to av de fem *regionale helseforetakene* er lokalisert utenfor fylkeshovedstedene.

I enkelte *politidistrikter* er ledelsen lokalisert på andre steder enn statlig og fylkeskommunal administrasjon, men i det alt vesentlige er dette sammenfallende.

4.4 Oppsummering

- Et stort flertall av regional statsforvaltning, inklusive de etatene som ikke har en fylkesvis organisering, er organisert etter prinsippet om at inndelingen skal følge fylkesgrensene. Bare fem etater har store og systematiske avvik.
- Statsetater som har en regioninndeling som er større enn fylket, har i liten grad sammenfallende geografiske ansvarsområder. Vi finner eksempler på noen fylker som nesten alltid ses i sammenheng og noen klynger av fylker som ofte går igjen i samme region. Men hovedinntrykket er at det er store variasjoner i innholdet bak den enkelte regionbetegnelsen: Region øst, sør, vest, Midt-Norge og nord, betyr sjelden det samme når vi sammenligner ulike etaters inndeling.
- Lokaliseringen av regionkontorene (administrasjonsstedene) varierer mye, men det synes å være et fellestrekk at et flertall av regionkontorene er lagt til fylkeshovedsteder, altså byer der fylkesmenn og fylkesadministrasjonene er lokalisert.

5 Utviklingstrekk – gjennomførte og planlagte endringer

5.1 Hovedinntrykket er en regional forvaltning i sterk endring, men omfanget varierer fra etat til etat

I tabell 4 i vedlegg 1 har vi laget en oversikt som viser hvilke endringer som er gjennomført i den regionale og lokale inndelingen siden 1997²⁴, hvilke endringsprosesser som er i gang og eventuelle planer om fremtidige endringer. I denne oversikten ønsket vi *bare* å ta med etater som har endret organisering enten regionalt eller lokalt, eller som har planer om endring. Likevel er det bare seks av de 40 etatene som inngår i utvalget, som *ikke* er representert i oversikts-tabellen. (Disse etatene er Den norske kirke, Påtalemyndigheten, Siviltjenesten, Statsbygg, Utlendingsdirektoratet og Kystverket²⁵). Dette illustrerer at regional stat i høy grad har vært preget av endringer og omorganiseringer de siste fem årene, selv om omfanget og type endringer varierer fra etat til etat.

I perioden 1997–2002 har det skjedd tre rene *nedleggelse*r av etatenes regionale apparat, det vil si enten en sentralisering av eller bortfall av oppgaver. Dette gjelder *Konkurransetilsynet*, som i 2002 nedla sine åtte regionkontorer og de 18 administrative *fylkeskontorene for jordskifteverket* (2002). *Direktoratet for brann- og elsikkerhet* vil i løpet av 2002 avvikle ordningen med 11 distriktsrepresentanter for Kjelkontrollen (TKT²⁶), slik at forretningsdelen utfases fra etaten, mens tilsynsdelen sentraliseres til direktoratet. I andre etater er regionnivået nedlagt/skal nedlegges som følge av fusjoner, men videreføres i nyopprettede virksomheter (for eksempel Direktoratet for brann- og elsikkerhet, Kriminalomsorgen og det nye Mattilsynet).

Det er også eksempler på at *landsdelsordninger* over regionnivået er avviklet eller er under avvikling. Dette gjelder fylkesmannen (beredskapsområdet), Politi- og lensmannsetaten og Politiets sikkerhetstjeneste. Aetat har planer om å fjerne fylkesnivået som selvstendig nivå, men vil oppretteholde fylkesvis organisering i lokale hovedkontorer samlokalisert med større lokale enheter.

På noen områder er det også planlagt *nyopprettelser*. Dette gjelder *Statens næringsmiddelkontroll*, som hittil bare har hatt noen regioner på forsøksbasis og som i det nye Mattilsynet vil få et statlig regionalt nivå. På *beredskapsområdet* foreligger forslag om etablering av et nytt Direktorat for beredskap og samfunnsikkerhet med organisering av et eget regionalt apparat for sivilforsvaret utenom fylkesmann og politimester.

²⁴ Vi valgte 1997 som referanse, siden det da ble gjennomført en lignende kartlegging av en interdepartemental arbeidsgruppe som var ledet av Kommunal- og regionaldepartementet, *Regional statsforvaltning. Inndelingshensyn*, mai 1997. Vi bygger i hovedsak på opplysninger i denne rapporten om forholdene i 1997.

²⁵ Kystverket har nylig flyttet direktoratet til Ålesund og i denne sammenhengen er det delegert flere oppgaver til regionene, men de har ikke endret den horisontale inndelingen i regioner.

²⁶ Tilsyn og kontroll med trykkpåkjent utstyr.

Om lag 28 etater har endret/har planer om *endring av selve regionnivået*, det vil si inndelingen i antall enheter. I åtte tilfeller er det snakk om større omstruktureringer med betydelig reduksjon av regioner. Av større endringer som er gjennomført, kan vi nevne *politiet, Kriminalomsorgen, Luftfartsverket og Helseforetakene* (ved statlig overtakelse av spesialisthelsetjenesten). Endringer som er besluttet iverksatt, omfatter *Vegvesenet, Mattilsynet og Fiskeridirektoratet*, mens *Tolletaten* har hatt sitt forslag ute til høring.

I noen tilfeller er endring av regionnivået en del av store reformer som også omfatter den sentrale overordnede myndigheten (for eksempel Politiet, Kriminalomsorgen og Mattilsynet).

En del etater har foretatt *løpende justeringer* som har resultert i en reduksjon av antallet regionale enheter uten at det er snakk om større reformer. Disse etatene er Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (17>15), Fylkesnemnda for sosiale saker (13>12), Arbeidstilsynet (13>11), Lånekassen (10>9), Sjøfartsinspektørene (7>6), Sjøfartsdirektoratets inspeksjonsavdeling (6>4) og Justerkamrene, som nylig har avviklet tre regioner. Bare Husbanken har hatt en *økning* i antall regionkontorer (fra fem til seks). Noen etater har også foretatt/planlagt mindre justeringer i regionenes *geografiske ansvarsområder*, dette gjelder for eksempel Statsarkivene, som fra 2003 skal overføre ansvaret for Nordland fylke fra Trondheim til Tromsø.

Flere etater er i gang med eller har planer om å gjennomgå hele sitt regionale nivå. Eksempler på dette er *skatteetaten* med Fylkesskattekontorene og Skattefogdene, *Kartverket* med Fylkeskartkontorene og *Forbrukerrådet*. I flere av disse tilfellene foreligger det uttalelser om at det kan forventes en reduksjon av antall enheter. I tillegg er *Fylkestrygdekontorene* og *Aetat* gjenstand for vurdering i SATS -utredningen, og *Norges vassdrags- og energidirektorat* må i kjølvannet av implementeringen av EUs vanddirektiv revurdere organiseringen av sitt regionnivå. *Lånekassen* er også i ferd med å gjennomføre et prosjekt for modernisering av hele etaten, som kan få konsekvenser for regionene. I august 2002 ble det igangsatt et omfattende prosjekt for å effektivisere og modernisere hele *Jernbaneverket*, hvor det også skal tas stilling til bemanning og organisering av regionenes oppgaver og gis en grundig vurdering av etatens lokale representasjon og geografiske tilgjengelighet.

For enkelte etater er det snakk om endring av *organisatorisk tilknytning* uten at antallet enheter vil bli endret (eller eventuelt kun i liten grad). *Fylkeslegene* og *Statens utdanningskontorer* skal fra 2003 bli en del av fylkesmannsembetene, *Sjøfartsinspektørene* vurderes overført til påtalemyndigheten og *reinsdriftskontorene* ble i en utredning i 2001²⁷ foreslått overført til Fylkesmannen.

Noen av endringene er initiert av *endringer i ansvarsforholdet mellom statlig og kommunalt/fylkeskommunalt forvaltningsnivå* eller mellom staten og private aktører. Dette gjelder helseforetakene, det lokale eltilsynet og det kommunale næringsmiddeltilsynet. I andre tilfeller har det skjedd endringer forbundet med hel eller delvis *utskilling av forretningsmessig virksomhet*, for eksempel av

²⁷ NOU 2001:35.

produksjonsenheter i infrastrukturvirksomhetene. Dette gjelder særlig Vegvesenet. Men også andre virksomheter har opprettet egne enheter for produksjon/anlegg, og disse er enten skilt ut som egne forretningsenheter utenfor forvaltningsregionene (Jernbanelinjen) eller inngår som del av dem (Norges vassdrags- og energidirektorats anlegg i fire av fem regioner).

Enkelte endringer er primært initiert av *forandringer i andre etaters organisering*. Eksempler er flyværværslingen i *Norsk meteorologisk institutt*, hvor det er behov for en grenseoppgang mot Luftfartsverket, Luftfartstilsynet og Forsvaret, og *Fiskeridirektoratet*, som har lagt vekt på å tilpasse sitt nye regionale nivå til Mattilsynets på grunn av felles grenseflater vedrørende sjømattilsynet.

Det kan synes som om det vil skje spesielt mange endringer i regional statsforvaltning i perioden 2001–2004, men også når det gjelder endringstempo og hyppighet av større endringer, ser vi store forskjeller. Et eksempel på en etat som har vært gjennom en rekke endringer i den regionale og lokale organiseringen i løpet av kort tid, er Fiskeridirektoratet. Men også i andre etater er løpende omstillinger regionalt blitt et vanlig fenomen.

Nedenfor vil vi framheve tre særlig iøynefallende tendenser i utviklingen av den regionale statsforvaltningen.

5.2 En bevegelse bort fra den fylkesvise gruppen

Siden 1997 er det tre etater som har forlatt en fylkesvis organisering av sitt regionale apparat. *Statens vegvesen* vil fra 01.01.03 ha slått sine 18 fylkesvegkontorer sammen i fem regioner, og 21 hovedkontorer for *Kriminalomsorg i frihet* er i forbindelse med omorganiseringen av hele kriminalomsorgen innlemmet i seks nye regioner. I tillegg er de 18 *jordskiftekontorene* i fylkene nedlagt, slik at Jordskifteretten nå sorterer direkte under departementet.

I perioden 1997–2002 har *Statens nærings- og distriktsutviklingsfond* opprettet distriktskontorer i hvert fylke, men antallet er senere blitt noe redusert. Utover dette har det i perioden ikke vært noen tilvekst i form av opprettelse av nye *fylkesvise* enheter i den regionale statsforvaltningen.

I gruppen med fylkesvis representasjon ser vi at de store statsetatene (*Trygdeetaten, Skatteetaten og Aetat*) har sin organisering oppe til vurdering. På lokalt nivå i disse etatene skjer det relativt store endringer, dels ved sammenlåinger av kontorer, der dette er mulig, og dels ved ny arbeidsfordeling mellom kontorene. På regionalt nivå er det igangsatt utredningsarbeider som skal vurdere fylkeskontorenes organisering og virkemåte. Aetat har konkludert med at de fortsatt vil være representert i alle fylker, mens Trygdeetaten og Skatteetaten ennå ikke har konkludert i dette spørsmålet.

Fylkesmannsembetene er også i endring, særlig ved innlemming av *Fylkeslegene* og *Statens utdanningskontorer* i embetene fra 01.01.03. *Fylkeskartkontorenes* rolle og oppgaver vil bli vurdert både i forhold til at

tinglysing ble foreslått overført fra domstolene og som følge av en trangere budsjettsituasjon.

Forbrukerrådet, som i dag har kontor i alle fylkene, vil i følge Barne- og familiedepartementet også kunne bli omorganisert. Det antas at det på sikt vil være problematisk å drive dagens organisering innenfor gjeldende økonomiske rammer, og det forventes at det nye styret vil måtte vurdere en reduksjon i antall kontorer.

Hovedinntrykket er derfor at det skjer en bevegelse bort fra fylkesvis organisering. Det kan synes å være en tendens til at det hovedsakelig er etater med kommunen som hovedmålgruppe som vil holde fast ved en fortsatt fylkesvis organisering, og at en samorganisering hos Fylkesmannen vil bli et enda mer dominerende hovedmønster enn i dag for de etatene som fortsatt har regionale enheter i hvert fylke.

5.3 Det er en klar tendens i retning av færre og større enheter – både regionalt og lokalt

Vi ser en klar tendens i retning av større og færre enheter både på det regionale og lokale nivået. Når det gjelder *regionnivået*, er det ikke bare en bevegelse bort fra fylkesvis organisering, men en generell tendens til sammenslåing til færre enheter – også blant de som tidligere hadde mindre og større enheter enn fylket. Politireformen innebar en halvering av antall politidistrikter, og også i etater som har hatt større enheter enn fylket i lengre tid, har det skjedd en videre sammenslåing og konsentrasjon av virksomheten. Eksempler her er *Tolletaten*, *Luftfartsverket* og *Fiskeridirektoratet*.

Også når det gjelder *de lokale enhetene* er det en tydelig tendens til konsentrasjon i færre enheter. Endringene har dels skjedd løpende og dels kombinert med endring av regioninndelingen. I *Politi- og lensmannsetaten* har det de siste årene skjedd en reduksjon av antallet driftsenheter, særlig i Lensmannsetaten med om lag 339 enheter i dag mot 370 i 1997. Et annet eksempel er *Arbeidstilsynet* som har redusert antallet avdelingskontorer fra 37 til 28.

Tolletaten har siden 1997 redusert antallet tollsteder fra 40 til 33 og har nå foreslått en ytterligere reduksjon til 20 i den nye organisasjonsmodellen. *Fiskeridirektoratet* planlegger en nedgang i lokale fiskerikontorer fra om lag 50 til 19. Innen *Mattilsynets* ansvarsområde vil det totalt sett skje en betydelig konsentrasjon til omlag 60 lokale enheter fra over 200 enheter i dagens dyrehelsetilsyn, landbruksstilsyn og de om lag 80 interkommunale etatene i det kommunale næringsmiddeltilsynet.

Vi har også to eksempler på sammenslåing til større enheter på det lokale nivået alene uten at det samtidig har skjedd en endring på det regionale nivået. I begge disse tilfellene er det snakk om betydelige reformer. *Domstolsreformen*, som skal iverksettes puljevis i perioden 2002–2007, omfatter førsteinstansdomstolene og innebærer at 92 tidligere by- og herredsretter skal slås sammen til 66 tingretter.

Innen *ligningsforvaltningen* har det skjedd en betydelig reduksjon fra rundt 435 ligningskontorer og folkeregistre til 99 enheter. Denne reformen krevet en endring i ligningsloven (Ot.prp nr. 25, 2000–2001), slik at det ikke lenger er noe krav om at det skal være et ligningskontor i hver kommune. Den lokale ligningsforvaltningen i det enkelte fylke er delt inn i distrikter, som kan omfatte en eller flere kommuner, og i hvert distrikt er det ett hovedkontor og en ligningssjef, som disponerer hele distriktets ressurser ²⁸.

I *Trygdeetaten* er det fremdeles bestemt i lovs form at det skal være et trygdekontor i hver kommune, men kravene til et fullverdig trygdekontor ligger ikke fast. Trygdeetaten har i dag om lag 470 lokale enheter, men har lenge arbeidet for å få til tettere samarbeid og også økt spesialisering mellom de lokale kontorene.

Etableringer av større enheter går ofte hånd i hånd med en *omfordeling av ansvar og oppgaver mellom nivåene* ved at oppgaver delegeres fra direktoratet/ det sentrale nivået til regionene og/eller fra det regionale nivået til lokale enheter. Endringer i den horisontale inndelingen kan i mange tilfeller ikke betraktes isolert og som et løsrevet fenomen, men bør ses i sammenheng med den vertikale spesialiseringen innenfor etatene.

Tendensen til etablering av større og færre enheter kan dels forklares som en strategi for effektivisering og kvalitets- og kompetanseheving i forhold til stadig mer komplekse og faglig krevende oppgaver. Men en hovedbegrunnelse kan også i mange tilfeller være å skape større og mindre sårbare enheter som kan *avlaste overordnet myndighet*. Mange departementer/direktorater synes nå å vurdere en økt grad av delegering av nasjonale oppgaver til det regionale nivået, men måten dette skjer på (til alle eller et utvalg av regionene) samt graden av delegering av fullmakter og oppgaver synes å variere. Slike variasjoner i delegasjonspraksis fra direktorater og andre sentrale enheter kan også bidra til at regional statsforvaltning fremstår som et svært heterogent nivå.

5.4 Funksjonell spesialisering blir vanligere, men regional stat fremstår fortsatt som generalistorganer

Det er et utviklingstrekk at flere virksomheter nå legger enkelte landsdekkende oppgaver til én eller flere regioner, det vil si at man i økende omfang tar i bruk *andre inndelingsprinsipper enn geografi* i organiseringen av den regionale statsforvaltningen. Vi har her valgt å kalle dette ”funksjonell spesialisering”.

Med ”funksjoner” mener vi oppgaver i vid forstand, som kan omfatte alt fra ulike formål, saksfelt eller administrative funksjoner som økonomi, personal, IT eller lignende. En annen betegnelse for det samme fenomenet kunne være at det skjer en *oppgavedifferensiering* mellom regioner i én og samme etat, i motsetning til at alle regioner har helt identiske oppgaver. Vi har imidlertid

²⁸ Statskonsultrapport 2001:16, Statlige omorganiseringer og fornyelse av offentlig sektor.

valgt å bruke begrepet ”funksjonell spesialisering” fordi det synes å være en terminologi som i noen grad er innarbeidet, og fordi vi ønsker en fellesbetegnelse for både faglige og administrative oppgaver. Tendensen til funksjonell spesialisering blir også av og til i andre sammenhenger omtalt som ”desentral sentralisering” eller ”virtuell tilstedeværelse”²⁹.

5.4.1 Omfang og grad av spesialisering

Av oversiktstabell 5 i vedlegg 1 går det fram at 15³⁰ av 40 virksomheter har innført funksjonell spesialisering i et visst omfang, og at fem etater i tillegg til disse vurderer å innføre prinsippet i oppgavefordelingen mellom sine regioner.

Av de ti etatene med fylkesvis organisering oppgir halvparten at det praktiseres funksjonell spesialisering mellom fylkene. Disse er *Fylkeslegene, Statens utdanningskontorer, Skattefogdene, Fylkesskattekontorene og Statens nærings- og distriktsutviklingsfonds distriktskontorer*. I tillegg har *Aetat* en utstrakt bruk av spesialiserte enheter som ofte er plassert desentralt, men som en egen organisatorisk enhet utenfor *Aetat* fylke.

Blant de 29 etatene som har enheter større enn fylket, er det ca. en tredjedel (ni etater) som har én eller annen form for funksjonell spesialisering. Disse virksomhetene er: *Fylkesnemnda for sosiale saker, Statsarkivene, Tolletaten, Kriminalomsorgen, Utlendingsdirektoratet, Fiskeridirektoratet, Vegvesenet, Kystverket og Meteorologisk institutt*. I tillegg vil det nye *Mattilsynet* innføre prinsippet, selv om det ikke praktiseres i regionene til de tre nåværende tilsynene på området.

Graden av spesialisering mellom regionene varierer en god del mellom etatene. De seks virksomhetene som totalt sett har gått lengst i bruk av dette organiseringsprinsippet, er

- *Utlendingsdirektoratet, Kystverket og Meteorologisk institutt*, hvor alle regioner har fått ansvar for faglige spesialoppgaver
- *Fylkeslegene*, hvor over halvparten av embetene er involvert
- *Statens utdanningskontorer*, hvor fem kontorer omfattes av spesialiseringen
- *Statens nærings- og distriktsutviklingsfond*, hvor flere distrikter har spesialoppgaver for hele landet

I vårt materiale er funksjonell spesialisering *mest utbredt for faglige oppgaver*, og ikke (som forventet) for intern administrasjon. Åtte av de 15 virksomhetene har kun en faglig spesialisering, mens tre benytter spesialisering bare for interne

²⁹ Ibid.

³⁰ I dette tallet har vi **ikke** inkludert tilfeller hvor spesialiseringen bare skjer i svært begrenset omfang, for eksempel ved at noen enkeltstående oppgaver er lagt til en regional enhet. Dette gjelder politidistriktene og bispedømmene, hvor enkelte oppgaver er lagt til Oslo. *Fylkesmannen* regnes foreløpig heller ikke med til etater med funksjonell spesialisering selv om enkelte miljøvernavdelinger kan ha et hovedansvar i forhold til forvaltning av vernede områder etter naturvernloven. Ordningen med landsdelsfylkesmenn på beredskapsområdet, er ifølge enkelte av våre informanter nedlagt eller under avvikling.

administrative formål. *Kriminalomsorgen og Vegvesenet* hører til sistnevnte kategori sammen med *Fylkesnemnda for sosiale saker*, som har lagt all administrasjon til tre av de 12 nemndlederne, og disse har ansvaret for hver sin administrative del av landet. *Statens nærings- og distriktsutviklingsfond* og *Kystverket* har funksjonell spesialisering både for faglige og administrative oppgaver.

5.4.2 Planer om innføring eller utvidet bruk

Av etater som i dag ikke har spesialisering mellom regionene, oppgir fem at de har planer om å innføre dette, enten som et helt nytt trekk ved organiseringen eller på nye områder.

- *Arbeidstilsynet* (støttesentra for IT i ulike regioner)
- *Jernbaneverket* (større grad av felles organisering av administrative støttefunksjoner vurderes)
- *Luftfartsverket* (noen regioner skal få spesialoppgaver for hele landet eller for større områder)
- *Vegvesenet* (vil innføre *faglig* i tillegg til administrativ spesialisering i ny modell, men fordelingen er ikke avklart)
- *Fylkestrygdekontorene* (klagesaker i legemiddelsaker skal fra 01.01.03 legges til fem fylkestrygdekontorer. I tillegg vurderes ulike modeller for etatens organisering av klage- og ankebehandlingen generelt, som også kan komme til å innebære en økt differensiering mellom fylkeskontorene)

For det nye *Mattilsynets* regioner er det uttalt at funksjonell spesialisering skal være et overordnet prinsipp, men den konkrete utformingen er ennå ikke avklart.

Av etater som allerede har en viss grad av spesialisering mellom regionale ledd, er det flere som har planer om å utvide bruken:

- *Statens nærings- og distriktsutviklingsfond* har som mål en ytterligere spesialisering som vil omfatte alle distriktskontorene.
- *Tolletaten* har en begrenset spesialisering i dagens ti distrikter, men vil vurdere en større grad i sin nye organisasjon med seks regioner ved å opprette nasjonale og regionale fagmiljøer.
- *Kystverket* har allerede en høy grad av spesialisering både faglig og administrativt (regnskap, IT, personal), og har som mål at flest mulig fagoppgaver skal legges til regionene slik at Kystdirektoratet kan rendyrke funksjonen som styrende mellomledd. Hittil har delegeringen av direktoratsoppgaver til distriktene skjedd etter prinsippet om en funksjonell spesialisering mellom distriktene og ikke en lik fordeling av alle oppgavene til samtlige distrikter.

5.4.3 Noen virksomheter hvor det geografiske prinsippet kan antas å stå særlig sterkt

Vi kan ikke se noen *gjennomgående* systematiske sammenhenger mellom etatenes ulike oppgaver og brukergrupper og forekomsten av funksjonell spesialisering. Heller ikke antallet regioner eller størrelsen på regionene gir noen god forklaring på hvorfor noen etater anvender dette organiseringsprinsippet og andre ikke.

Noen av virksomhetene i utvalget, som *ikke eller i svært liten grad* har tatt i bruk funksjonell spesialisering, har imidlertid enkelte fellestrekk som kanskje kan forklare *fraværet av spesialisering* mellom de regionale enhetene. Disse virksomhetene har det til felles at vi kan anta at geografisk inndelte ansvarsområder vil ha en særlig sterk stilling, dels på grunn av prinsipper om de ulike nivåenes/instansenes *selvstendige karakter* og dels på grunn av særtrekk ved det *regionale nivåets rolle*. Disse virksomhetene er:

- Lagdømmene
- Jordskiftedømmene
- Fylkesnemndene for sosiale saker
- Statsadvokatene og politiet
- Sjøfartsinspektørene
- Bispedømmene
- Fylkesmannsembetene

Domstolene og domstolslignende organer

Særpreget ved organiseringen av den dømmende statsmakten er at de ulike instansene har en utpreget selvstendig karakter, og at det er et skarpt skille uten styringsrelasjoner mellom nivåene. Lagmannsrettens virksomhet er av rent dømmende art, og administrative oppgaver for domstolene ivaretas utenfor instansen, fra høsten 2002 i en uavhengig Domstolsadministrasjon. Fraværet av administrativ spesialisering mellom enhetene, er derfor som forventet. Videre vil vi *anta* at en faglig spesialisering mellom lagrettene heller ikke er en aktuell problemstilling – i hvert fall ikke kombinert med en delegering av nasjonale oppgaver til enkelte lagdømmer.

Det samme resonnementet vil vi legge til grunn for særdomstolen Jordskifteverket og for de domstolslignende Fylkesnemndene for sosial saker. For nemndene er det opprettet en egen administrativ struktur for hele landet integrert i nemndstrukturen og lagt til tre av nemndene (en form for fullt utbygd administrativ spesialisering). Men heller ikke for Fylkesnemndene er det etter vår vurdering sannsynlig å forvente en saksmessig spesialisering.

Påtalemyndigheten/Politiet og Sjøfartsinspektørene

Påtalemyndigheten ved Riksadvokaten og de ti statsadvokatene er faglig overordnet politimestrene som påtalemyndighet, men har ikke administrative styringsoppgaver ovenfor politidistriktene. Også for påtalemyndigheten kan man reise spørsmål om de ulike instansene regionalt har en så tett tilknytning til

sine geografisk avgrensede ansvarsområder, at en faglig spesialisering på tvers av de enkelte embetene heller ikke vil være sannsynlig. Det samme gjelder sjøfartsinspektørene, som faglig er underlagt påtalemyndigheten, og som også vurderes overført dit fra Sjøfartsdirektoratet.

Den norske kirke og biskopene

Den norske kirke har på grunn av sitt formål og historie en organisering som avviker en del fra det som ellers er vanlig innenfor forvaltningen. Kirken har ved siden av embetsstrukturen også en rådsstruktur på alle nivåer med valgte representanter. På grunn av ordningen med valgt representasjon, har rådene større selvstendighet enn andre administrative enheter, og styringsrelasjonen mellom nivåene i kirken virker mindre klar enn ellers innenfor forvaltningen. Siden bispedømmerådene er nært knyttet til geografisk avgrensede områder, kan vi anta at administrativ spesialisering mellom råd i ulike bispedømmer vil være lite hensiktsmessig³¹. Biskoprollen er nært knyttet til biskopen som person, og dette bidrar til at heller ikke ville være rimelig å forvente en spesialisering av biskopenes embetsoppgaver.

Fylkesmannsrollen og fylkesmannsembetene

Fylkesmannen har siden 1685 vært Kongens fremste representant i sitt fylke, og fylkesmannsrollen er sterkt knyttet til fylket som territoriell enhet. I likhet med biskopembetet er også fylkesmannsrollen i høy grad forbundet med fylkesmannen som person, og fylkesmannskollegiet er dessuten preget av høy grad av egalitet fylkesmennene imellom.

På bakgrunn av særtrekkene ved fylkesmannsrollen er det ikke overraskende at fylkesmannsembetene pr. dags dato bare unntaksvis har gjort bruk av spesialisering³² mellom embetene. Erfaringene med egne landsdelsfylkesmenn på beredskapsområdet er delte, og ordningen skal revurderes og eventuelt avvikles i forbindelse med omorganiseringen av sivilforsvaret. I 1993–1994 ble det samtidig innført administrative enheter i alle embetene for å profesjonalisere den interne administrasjonen.

Fylkesmannsembetene er én av få etater med *fylkesvis organisering* som verken har anvendt spesialisering mellom embetene i særlig grad eller har konkrete planer om å utvide bruken. Flere forhold kan imidlertid påvirke og endre denne situasjonen: På flere av de sektorområdene som fylkesmannen har ansvaret for, meldes det om problemer med at saksomfang og fagmiljøer blir for små til å opprettholde tilstrekkelig kompetanse. Barne- og familiedepartementet vurderer nå om én eller flere fylkesmenn skal ivareta nasjonale funksjoner innenfor barnehagesektoren. Dessuten skal *Fylkeslegene* og *Statens utdanningskontorer*, som begge har spesialiserte enheter, om kort tid inngå i embetene. Videre kan den øvrige utviklingen i regional statsforvaltning tvinge frem en funksjonell arbeidsdeling mellom fylkesmennene på enkelte områder, selv om den

³¹ Oslo bispedømme har på ett område fått en spesialisert funksjon ved et særskilt ansvar for døve.

³² Fins i marginale tilfeller mellom miljøvernavingdelingene i forhold til hovedansvaret for vernede områder etter Naturvernloven.

tradisjonelle fylkesmannsrollen så langt kan synes å ha virket imot slike løsninger.

5.4.4 Forekomsten av andre spesialiserte enheter sentralt eller desentralt

Både etater med og uten funksjonell spesialisering mellom regionene har sentraliserte enheter med landsdekkende ansvar, plassert sentralt utenom sentralenheten eller desentralt utenom regionene.

Det kan synes som om noen etater bruker dette som et alternativ til å innføre ulikheter i oppgavefordelingen mellom de regionale enhetene. Ett eksempel er *Aetat*, som har svært mange spesialenheter både for administrasjon og faglige oppgaver som er lagt utenfor både direktoratet og fylkeskontorene, og disse enhetene er dessuten ofte plassert ute i distriktene. Også i andre etater er det en viss tendens til en desentral lokalisering av spesialenheter utenfor regionale enheter med hele landet som nedslagsfelt.

Noen etater med konkurranseutsatt tjenesteproduksjon, som har skilt ut produksjonen som egne resultatenheter, har også plassert disse forretningsenhetene regionalt. Eksempler er *Jernbaneverket*, hvor disse enhetene har fått en parallell struktur med regioninndelingen, og *Kystverket*, som har lagt produksjonsenheten til Kabelvåg.

5.4.5 Videre utvikling: Fra generalistorganer til spesialiserte enheter?

Tendensen til funksjonell spesialisering og tendensen til organisering i større enheter kan betraktes som to ulike organisatoriske løsninger for å oppnå samme målsetting, nemlig større effektivitet eller mer robuste fagmiljøer. Prinsippet anvendes både som et isolert tiltak eller kombinert med en omorganisering til større regioner.

Videre *kan* funksjonell spesialisering skje i forbindelse med at nasjonale oppgaver delegeres fra direktoratet og legges til én, flere eller alle regioner, men økt spesialisering regionalt kan også skje *uavhengig av delegering fra sentralt hold* ved at det skjer en konsentrasjon av oppgaver som allerede ligger på regionnivået, til én eller flere regioner. Det er dette fenomenet vi primært har beskrevet her, uavhengig av om disse oppgavene tidligere lå sentralt eller regionalt.

Overvekten av *faglig spesialisering* i vårt materiale kan tyde på at funksjonell spesialisering i den regionale statsforvaltningen ikke bare er motivert ut fra hensyn til kostnadseffektivitet eller ønsker om å redusere kostnadene til intern administrasjon, men at hensynet til kompetanse og mindre sårbare fagenheter er minst like viktig. Det synes å være et gjennomgående behov for å samle oppgaveløsning og kompetanse på noen saksfelt på færre steder for å utnytte

ressursene bedre og skape fagmiljøer med en kompetanse som det kan være problematisk å bygge opp i alle regioner.

Om kort tid vil om lag halvparten av etatene i denne kartleggingen ha én eller annen form for funksjonell spesialisering i sitt regionale ledd, enten av administrativ eller faglig art. Flertallet av etatene i den regionale statsforvaltningen fremstår likevel fortsatt som generalistorganer med et likeartet ansvar for storparten av etatens hovedoppgaver innenfor sitt geografiske område. Foreløpig er det vanskelig å tenke seg funksjonell spesialisering som noe annet enn et *supplerende* organiseringsprinsipp, dersom det regionale nivået skal opprettholdes.

Funksjonell spesialisering kan gi gevinster i form av økt effektivitet og kompetanseheving, men kan også skape problemer dersom det ikke i tilstrekkelig grad tas hensyn til at spesialisering mellom regionale enheter kan skape *nye samordningsbehov internt i etaten og informasjonsbehov utad*.

Ikke minst kan faglig spesialisering ha store *konsekvenser for samarbeid og samordning* med andre deler av statsforvaltningen og med fylkeskommunalt og kommunalt nivå. Dette gjelder særlig i tilfeller hvor den oppgavemessige spesialiseringen utvikles i en slik grad at ansvaret for hele saksområder legges til ett eller flere regionkontorer på landsdekkende basis.

Den økende tendensen til funksjonell spesialisering er, i tillegg til ulik regioninndeling, en annen og relativt ny form for avvikende organisering i den regionale statsforvaltningen som kan skape nye samordningsbehov og eventuelt også samordningsproblemer.

Det kan være nyttig å holde øye med den videre utviklingen fremover, og spørsmål om funksjonell spesialisering bør dessuten inngå i eventuelle nærmere undersøkelser regionalt av samordningsproblemer som skyldes avvikende organisering.

5.5 Oppsummering

- Hovedinntrykket er en regional forvaltning i sterk endring. Sammenlignet med tall fra 1997, er det bare seks etater av 40 som ikke har endret eller ikke har planer om å endre organiseringen på regionalt eller lokalt nivå. 28 etater har endret eller har planer om å endre selve regionnivået, det vil si inndelingen i antall enheter.
- Det skjer en bevegelse bort fra fylkesvis organisering av det regionale nivået. Siden 1997 er det tre etater som har forlatt en fylkesvis organisering, samtidig som flere etater har sin fylkesvise organisering oppe til vurdering. Vi kan se en tendens i retning av at det hovedsakelig er etater med kommunen som primærmålgruppe som fortsatt vil holde fast ved en fylkesvis organisering.

-
- På regionnivået er det ikke bare en bevegelse bort fra fylkesvis organisering, men en generell tendens til sammenslåing til færre og større enheter. Åtte etater har foretatt større omstruktureringer som innebærer en betydelig reduksjon i antall enheter, og en del etater har foretatt løpende justeringer som har medført en reduksjon i antall enheter, men uten at det her er snakk om større reformer.
 - Også når det gjelder lokale enheter er det en tydelig tendens til konsentrasjon om færre og større enheter. Denne tendensen går ofte hånd i hånd med en omfordeling av oppgaver mellom regionalt og lokalt nivå.
 - Et økende antall virksomheter innfører en oppgavemessig spesialisering mellom sine regioner ved at enkelte oppgaver samles ved en eller flere regioner. Av 40 virksomheter er det 15 virksomheter som har innført slik *funksjonell spesialisering*, og i tillegg er det fem etater som vurderer å innføre det. I dette materialet er funksjonell spesialisering mest utbredt for faglige oppgaver, men benyttes også for internadministrative oppgaver. Økt spesialisering regionalt skaper nye utfordringer for samordning og samarbeid.

6 Synspunkter på kriterier for regional inndeling

Dette kapitlet innledes med en tabell som skal gi et bilde av hvilke kriterier departementer og etater legger vekt på ved vurdering av regional inndeling. Vi stilte departementene både et spørsmål om hva som er bakgrunnen for dagens organisering av deres underliggende etater og hvor hensiktsmessig de vurderer at dagens organisering er. I dette avsnittet har vi gått igjennom svarene, og trukket ut hva de ulike departementene/etatene mener at *bør* tillegges vekt ved organisering av regionalt nivå innenfor de enkelte etatene.

Oversikten gir imidlertid ikke noe fullstendig bilde av hvilke kriterier som ulike etater/departementer mener at bør tillegges vekt. For det første er det ikke alle etatene eller deres departementer som har svart på spørsmålene om begrunnelser for inndelingen og hvor hensiktsmessig den er. For det andre stilte vi departementene åpne spørsmål. Det betyr at vi ikke kan utelukke at de ulike etatene ville ha krysset av for flere av kriteriene dersom de hadde blitt presentert for faste svarkategorier. Åpne svarkategorier har imidlertid den fordel at svarene sannsynligvis vil avspeile hva den enkelte er mest opptatt av. Dermed vil vi anta at oppstillingen nedenfor gir en god pekepinn på hvilke kriterier ulike etater ønsker å vektlegge.

Ved gjennomgangen av svarene, er det seks kriterier som peker seg ut:

- Etatens særegne behov
- Tilgjengelighet for publikum og næringsliv
- Effektiv bruk av ressurser
- Muligheten til å bygge opp og bevare fagmiljøer
- Kontrollspenn
- Samarbeidspartnerne inndeling

Etat	Etatens særegne behov	Tilgjengelighet for publ./ næringsliv	Effektiv bruk av ressurser	Solide fagmiljøer	Kontrollspenn	Samarbeidspartners inndeling
Vegvesenet	X		X		X	
Utlendingsdirektoratet	X			X		
Sjøfartsdirektoratet	X					
S. nærings- og distriktsutv.fond	X	X				X
N. vassdrags- og energidirektorat	X			X		
Meteorologisk institutt	X					
Direktoratet for brann- og els.	X			X		
Tollvesenet	X		X	X		
Kystverket				X	X	
Fylkesmannen			X	X		X
Trygdeetaten				X		
Reindriftsforvaltningen	X	X				
Kriminalomsorgen					X	
Husbanken	X	X		X		
Justervesenet			X			
Fylkesnemda for sosiale saker		X				X
Forbrukerrådet		X	X			
Fylkeslegene				X		X
Utdanningskontorene						X
Lånekassen	X	X				
Statsbygg	X		X	X		
Arbeidstilsynet	X		X	X		
Skatteetaten			X	X		
Domstolene	X			X		
Den norske kirke		X		X		
Fiskeridirektoratet			X	X		X
Aetat						X
Statsarkivet	X	X				

6.1 Det er i hovedsak den enkelte sektors behov som er avgjørende for inndelingen av regional statsforvaltning

Sektordepartementene og de enkelte etatene er i første rekke opptatt av hva som er en hensiktsmessig organisering for å få en best mulig oppgaveløsning på sine saksfelt. Begrunnelsene deres er delvis knyttet til spesifikke sektorbehov og hva som er naturlige regioner for å løse de aktuelle oppgavene, og delvis de er knyttet til vurderinger av hva som er en effektiv måte å løse oppgavene på i forhold til bruk av ressurser og tilgang på kompetanse.

Nedenfor vil vi ta for oss de ulike kriteriene ett for ett, bortsett fra kriteriet *kontrollspenn*. Det er bare tre etater som har vektlagt dette kriteriet (Vegvesenet, Kystverket og Kriminalomsorgen), og disse har alle en inndeling i fem–seks regioner. En kan reise spørsmål om disse svarene reflekterer den tradisjonelle oppfatningen av at et ideelt kontrollspenn ikke bør overstige fem–seks enheter.³³

6.1.1 Etatens særegne behov

Det vi her har kalt etatens særegne behov, oppsummerer begrunnelser for dagens organisering eller for endringer i denne, og tar utgangspunkt i særtrekk ved sektoren og de oppgavene som etaten skal løse. Det kan være spesielle utfordringer som etaten står overfor som er knyttet til teknologi og geografi. Det kan være begrunnelser som viser at behovene for denne sektorens tjenester er forskjellig i ulike deler av landet. Eller det kan være argumenter som går på at utfordringene og oppgaveløsningen innenfor enkelte geografiske områder bør ses i sammenheng. Vi vil nedenfor kort komme inn på noen eksempler.

For å begrunne en overgang fra en fylkesvis organisering til færre og større regioner innenfor *Statens vegvesen*, viser Samferdselsdepartementet til at fylkesinndelingen fremstår som foreldet og lite funksjonell i samferdsels-sammenheng. Transportutfordringene må ses på tvers av dagens fylkesinndeling. Ved at nye regioner i større grad omfatter hele ”stamvei”-ruter vil det bedre muligheten for samordning innenfor nasjonale transportkorridorer. I følge Samferdselsdepartementet vil nye regioner gi bedre mulighet til å samordne vegforvaltning og transportplanlegging på tvers av fylkesgrenser og innenfor naturlige transportregioner.

Norges vassdrags- og energidirektorat er organisert i fem regioner. Regionkontorene er etablert for å ivareta oppgaver som må løses i og nær vassdragene. Norges vassdrags- og energidirektorat forteller at regiongrensene følger nedbørfeltgrenser slik at ett vassdrag i størst mulig grad blir behandlet av ett region-

³³ Statskonsult har i trykt vedlegg til NOU 1999:10, En bedre organisert Politi- og lensmanns-etat, gjennomgått begrepet *kontrollspenn* og påvist at spørsmålet om et hensiktsmessig kontrollspenn, vil avhenge av en rekke etatsspesifikke og situasjonsbestemte faktorer, og at det ikke finnes én allmenngyldig regel for hvor stort det bør være.

kontor. De legger til at dette også harmonerer med EUs vanndirektiv som forutsetter at forvaltningsgrensene sikrer en enhetlig forvaltning av hvert enkelt vassdrag.

Sjøfartsdirektoratets inspeksjonsenhet er på regionalt nivå inndelt i fire distrikter langs kysten. Denne inndelingen gjenspeiler, i følge Sjøfartsdirektoratet, på en god måte nærheten til den næringen som direktoratet skal betjene, nemlig verksteder, verft, fartøystetthet m.m.

Værvarslingstjenesten til Meteorologiske institutt er regionalisert i tre avdelinger. Inndelingen har, i følge Meteorologisk institutt, en rasjonell begrunnelse på grunn av Norges kompliserte geografi og topografi, og de store omkringliggende havområdene.

Disse eksemplene viser at regional statsforvaltning er mangfoldig, og at de ulike etatene, når de tar utgangspunkt i de oppgavene de skal løse, naturlig nok vil komme fram til ulik inndeling av sitt regionale ledd. I alt er det 15 etater som trekker fram spesielle kjennetegn ved de oppgavene de skal løse når de skal begrunne den inndelingen som er valgt eller argumenterer for behovet for endringer i denne.

6.1.2 Tilgjengelighet for publikum og næringsliv

Åtte etater begrunner gjeldende organisering med å vise til behovet for å være tilgjengelig for publikum og næringsliv. Dette er etater der det regionale nivået har enkeltindivider og næringsdrivende som brukere eller kunder.

De store statsetatene med enkeltpersoner som brukere, som f.eks. Trygdeetaten, Skatteetaten og Aetat vil ikke være blant disse, fordi publikum hovedsakelig møter disse etatene på lokalt nivå.

De etatene som har trukket fram behovet for å være tilgjengelig for publikum og næringsliv, har falt ned på svært ulike organisatoriske løsninger. *Statens nærings- og distriktsutviklingsfond* og *Forbrukerrådet* har en fylkesvis organisering, *Statens lånekasse* og *Husbanken* har seks kontorer fordelt over hele landet. *Arkivverket* har åtte kontorer på landsbasis. *Reindriftsforvaltningen* har seks distrikter, som naturlig nok i stor grad er konsentrert om Nord-Norge.

Dette reflekterer at hva som vurderes som god tilgjengelighet for publikum og næringsliv, avhenger av den virksomheten som drives, og som vi vil komme inn på i neste avsnitt, blir tilgjengelighet ofte vurdert opp mot hvilke kostnader det har å være bredt geografisk representert.

6.1.3 Effektiv bruk av ressurser og større fagmiljøer

Et sentralt dilemma for regional statsforvaltning er avveiningen mellom det å være nær brukerne og hensynet til hva som er en hensiktsmessig inndeling sett i

et kostnadsperspektiv og ut i fra et behov for å bygge opp solide fagmiljøer og å kunne levere brukerne tjenester/vedtak av høy kvalitet.

Norges vassdrags- og energidirektorat beskriver dette dilemmaet når de i sitt svarbrev viser til at regionkontorene og den spesialtilpassede anleggsstaben, er etablert for å ivareta oppgaver som må løses i og nær vassdragene. Dette har skjedd ut i fra en avveining av ønskene mellom størst mulig nærhet til brukerne og oppgavene, og sterkest mulig faglige og administrative miljøer. De påpeker at det sett fra kommuner og fylkeskommuner ville vært ideelt at Norges vassdrags- og energidirektorat hadde vært til stede langt flere steder enn i dag, men at hensynet til fagmiljøet og en kostnadseffektiv drift tilsier en regioninndeling som er basert på fem kontorer.

Arbeidstilsynet utdyper et lignende dilemma når de begrunner sin geografiske inndeling. De forteller at hovedinndelingen ble gjort på 1970-tallet. Begrunnelsen for organiseringen var da å ha en organisatorisk inndeling som sikret et likt tilbud til brukerne. Med bedre kommunikasjoner og på bakgrunn av et behov for å styrke kompetansen ble det på slutten av 1980-tallet satt i gang et arbeid for å vurdere strukturen i Arbeidstilsynet. Det har ført til flere sammenlåinger de siste årene. Arbeidstilsynet ser behov for å ha større enheter av hensyn til utvikling og utnytting av fagkompetansen og administrative forhold. Og de sier videre at selv om det kan redusere brukertilgjengeligheten noe, mener de likevel at brukerne får bedre service ved at etaten har fått styrket sin kompetanse.

Oversiktstabellen viser at det er 18 etater som bruker denne typen ressonnementer når de skal begrunne dagens organisering eller argumentere for behov for endringer i denne.

Spesielt når vi tar for oss etater som er under endring, ser vi at denne typen resonnementer blir hyppig brukt:

- *Vegvesenet* viser til at regioner vil gi mulighet for bedre fordeling og utnyttelse av ressursene, fordi det har vist seg at det har vært stor variasjon mellom oppgavetilfang på fylkesvegkontorene, og at noen i perioder har hatt få oppgaver.
- *Tollvesenet* sier at dagens inndeling blir vurdert som minst hensiktsmessig i forhold til et effektivitetskriterium, og har foreslått å redusere både antall tolldistrikter og antall tollsteder.
- Reformene innen *Politi- og lensmannsetaten*, som innebærer en reduksjon fra 54 til 27 politidistrikter, har hatt som hovedformål å få etaten til å bli en bedre forebygger av kriminalitet, en bedre bekjemper av kriminalitet og en mer tjenesteytende og publikumsorientert etat som arbeider mer kostnadseffektivt. Justisdepartementet begrunner også endringene innenfor *domstolene* med færre og større enheter, med at tingrettene skal bli mindre sårbare og det skal skapes større fagmiljøer.

-
- Fiskeridepartementet viser til at *Fiskeridirektoratet* skal redusere antall regionale enheter fra ni til fem. Begrunnelsen for dette er ønsker om å oppnå mer effektiv bruk av ressurser og større kompetansemiljø.

Også i de store statsetatene, *Trygdeetaten*, *Skatteetaten* og *Aetat* stilles det nå spørsmål ved om det er hensiktsmessig med en fylkesvis organisering av mellomnivået (regionnivået). Også her står ønsker om en mer effektiv bruk av ressurser og sterkere fagmiljø sentralt. Når det gjelder Trygdeetaten, reises problemstillingen om fylkestrygdekontorene har tilstrekkelig saksomfang og tilfredsstillende kompetanse. Skattedirektoratet peker på at Fylkesskattekontorene har en inndeling som synes mindre hensiktsmessig i forhold til hensyn som kompetansetilgang og effektivitet. Det er i dag stor forskjell på kontorstørrelsen, og for de små kontorene er utvikling og bevaring av et godt fagmiljø, en utfordring. Også Aetat har foretatt en gjennomgang av etatens organisering. Her ble en regionmodell med sju–ti regioner vurdert, men den er blitt forlatt til fordel for en modell med fortsatt fylkesvis representasjon i form av et lokalt hovedkontor i hvert fylke.

6.1.4 Samarbeidpartnernes organisering

Det er få etater som legger vekt på andre statsetaters organisering eller kommune- og fylkesinndelingen som en viktig premiss for organiseringen. Hovedtrekket er at det er etater som har kommuner som sin viktigste brukergruppe som legger vekt på dette kriteriet, det vil si departementer/direktorater med sektoroppgaver som er lagt til Fylkesmannen, samt Fylkeslegen og Utdanningsdirektøren.

Fylkesmannen har et særlig ansvar for å samordne statlig styring som er rettet mot kommunene. At embetene følger fylkene letter, etter Arbeids- og administrasjonsdepartementets oppfatning, arbeidet i forhold til kommuner og fylkeskommuner. Miljøverndepartementet støtter dette synet, og fremhever at opprettelse av en miljøvernnavdelingen hos Fylkesmannen gjorde det mulig å føre oppgaver ut av departementet og videreutvikle samarbeidet med andre statlige organer på fylkesnivå, samt med kommuner og fylkeskommuner. Etter Miljøverndepartementets oppfatning er dagens inndeling hensiktsmessig fordi den sikrer en god regional forankring av miljøvernforvaltningen og bidrar til å opprettholde og videreutvikle samarbeid og koordinering med andre statsetater, kommuner og fylkeskommunen. Av hensyn til brukerne, deriblant kommunene, er det hensiktsmessig at regional statsforvaltning er mest mulig samlet og koordinert.

Også Helsedepartementet legger i omtalen av *Fylkeslegene* vekt på at det er sterke praktiske grunner for å ha samme inndeling av embetskrets for ulike statlige myndigheter på regionalt nivå. De peker videre på at tradisjonell fylkesinndeling åpenbart var hensiktsmessig så lenge sykehusene var fylkeskommunale, men at sykehusreformen fra 2002 svekker begrunnelsen for fylkesvis inndeling i noen grad. De peker på at den fylkesvise inndelingen har klare fordeler for kommunene, men har ulemper i forhold til tilsyn med sykehusene.

I tillegg til disse etatene som hovedsakelig har kommunen som brukergruppe, er det Fiskeridirektoratet, Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og Aetat som begrunner sin organisatoriske inndeling med hvordan samarbeidspartnere er organisert.

Da *Aetat* hadde inndelingen av sitt regionale nivå oppe til vurdering, var én av begrunnelsene for å holde fast ved en fylkesvis organisering at denne modellen ville være best egnet til å ivareta samarbeid på regionalt nivå. De viser blant annet til Kommunenes sentralforbunds synspunkt om at de regionale statsetatene bør ha samme geografiske inndeling som det regionale folkevalgte organet.

Fiskeridepartementet er i vurderingen av organiseringen av *Fiskeridirektoratets* regionale ledd, opptatt av hvordan samarbeidspartnere er organisert. Fiskeridirektoratet har hatt ni regioner som stort sett har vært sammenfallende med fylker langs kysten. Denne inndelingen ble valgt på grunn av nære samarbeidsrelasjoner med fylkesmann og fylkeskommune. Den nye regioninndelingen er grunnlagt ut fra behovet for å få en inndeling som faller sammen med regioninndelingen til det nye Mattilsynet.

Statens nærings- og distriktsutviklingsfond peker på at regionalpolitikken er under omlegging i retning av økt strategisk ansvar for fylkeskommunen i arbeidet med regional utvikling. Samtidig forankres det regionale utviklingsarbeidet i brede partnerskap basert på regionale forutsetninger. Denne omleggingen har ytterligere forsterket Statens nærings- og distriktsutviklingsfonds behov for å være organisert ut i fra fylkesgrensene.

Konklusjonen synes å være at det er et mindretall av etatene som mener at andre statsorganers organisering eller kommune- og fylkesinndelingen bør være et viktig kriterium for valg av geografisk inndeling. Men det er viktig å legge til at fylkesgrenser i noen grad likevel er en viktig premiss for organiseringen av regional statsforvaltning, nemlig ved at de aller fleste etatene er opptatt av at selve inndelingen skal følge fylkesgrenser når de etablerer regioner som omfatter flere fylker.

6.2 Oppsummering

- Sektordepartementene og de enkelte etatene er i første rekke opptatt av hva som er en hensiktsmessig organisering for å få en best mulig oppgaveløsning. Begrunnelsene deres er dels knyttet til spesifikke sektorbehov og hva som er naturlige regioner for å løse de aktuelle oppgavene. Dels er de knyttet til vurderinger av hva som er en effektiv måte å organisere oppgavene på i forhold til bruk av ressurser og tilgang på kompetanse.
- På regionalt nivå synes tilgjengelighet for næringsdrivende og publikum å spille en mindre rolle. Det er et mindretall som har næringsdrivende og enkeltpersoner som kunder.

-
- Når vi ser spesielt på gruppen statsetater som nettopp er endret eller er under endring, ser vi at endringer i regional inndeling i første rekke blir begrunnet med målet om å få en mer effektiv drift og få større og sterkere fagmiljø.
 - Hensynet til andre organers organisering synes å spille en underordnet rolle, bortsett fra for etater som har kommuner og fylkeskommuner som målgruppe.
 - Fylkesgrenser synes fremdeles å være en viktig premiss for organiseringen i den forstand at de fleste etater er opptatt av å la selve inndelingen følge fylkesgrensene når regioner omfatter flere fylker.
 - Til slutt vil vi fremheve at særpreget ved inndelingen av dagens regionale forvaltning ikke bare er et resultat av rasjonelle overveielser i forhold til bestemte kriterier. De ulike organisatoriske løsningene kan også være et resultat av historiske tradisjoner og ikke minst av politiske prosesser og kompromisser – ofte med betydelige innslag av distriktspolitiske hensyn.

7 Ulik organisering og konsekvenser for samarbeid

7.1 Få departementer kan peke på konkrete problemer knyttet til at ulike etater har ulik regional inndeling

Det synes i hovedsak å være den enkelte sektors behov i forhold til oppgaver og administrativ effektivitet som er avgjørende for inndelingen av regional statsforvaltning. Andre offentlige organers organisering blir tillagt mindre vekt. I brevet til departementene ba vi dem spesielt om å vurdere hvilke konsekvenser manglende sammenfall i regional inndeling mellom ulike statsetater og mellom etaten og kommuner/fylkeskommuner, kan ha for samarbeidsproblemer og udekkede samarbeidsbehov.

Resultatet fra denne kartleggingen er at få departementer eller etater kan peke på noen slike problemer. Eller sagt på en annen måte: I den grad de har noen mening om dette spørsmålet, er den vanligste oppfatningen at ulik organisering ikke er noe stort problem. *Statens nærings- og distriktsutviklingsfond* som selv er organisert ut ifra fylkesgrensene, men som er avhengig av samarbeid med statsetater som har andre administrative grenser, sier det på denne måten:

”Generelt er vår erfaring at vellykket samarbeid ikke behøver å baseres på felles administrative grenser. De absolutt viktigste suksesskriteriene er at de samarbeidende partene mobiliserer ressurser og vilje til å nå felles mål gjennom samarbeidet.”

En del andre etater som har en regioninndeling som er større enn fylkene, framhever at de ikke har noen erfaringer med at dette har skapt problemer for samarbeidsrelasjoner, men understreker samtidig betydningen av at inndelingen av regionene følger fylkesgrensene. Slike uttalelser har vi fra Utdannings- og forskningsdepartementet når det gjelder *Lånekassen* og fra Justisdepartementet når det gjelder *Kriminalomsorgen*, og fra *Tollvesenet* og *Norges vassdrags- og energidirektorat*.

Norges vassdrags- og energidirektorat er inndelt i fem regioner, og legger vekt på fordelene av at regiongrensene følger fylkesgrensene.³⁴ Dette forenkler samarbeidet med kommuner, fylkeskommuner og fylkesmenn, og med andre etater som har organisert seg etter fylkesgrensene eller tilsvarende administrativ inndeling. De har ingen erfaring som tyder på at deres regioninndeling er til hinder for en effektiv kommunikasjon om samarbeid med etater som har andre geografiske grenser. De legger til at for eksempel i arbeidet med fysisk planlegging, innebærer utvikling av digitale kartverk at geografiske grenser blir mindre viktig enn tidligere.

³⁴ Norges vassdrags- og energidirektorat har et avvik fra prinsippet ved at Møre og Romsdal er delt ved Raumavassdraget.

Enkelte av de departementene/etatene som uttaler seg om dette spørsmålet er også opptatt av å få fram at regionalisering innebærer en ny form for koordinering. De kommer da inn på at fylkesgrenser kan innebære at problemer som bør ses i sammenheng, ikke blir sett i sammenheng, og at en regionalisering fører med seg at problemstillinger innenfor ulike fylker i større grad blir planlagt og sett under ett i et videre perspektiv.

Én av disse etatene er *Utlendingsdirektoratet*, som er organisert i seks regioner. De er avhengig av tett samarbeid med mange ulike statlige etater, samt kommuner og fylkeskommuner, men har ikke noen negative erfaringer som er knyttet til samarbeid med etater som har en annen organisering. De framhever at det er svært viktig at de har et regionalt nivå. Dette gir en nærhet til andre etater som har viktige roller når det gjelder ulike tilbud til flyktninger, men de kan ikke se at det har skapt noen problemer at de har en geografisk inndeling som avviker fra samarbeidspartners. Samarbeidet med andre etater skjer ved at det tas separat kontakt med de enkelte etatene i de ulike fylkene eller ved at aktuelle etater fra fylkene innenfor regionen samles. En fylkesvis organisering hadde ikke vært noen fordel. Det oppleves snarere som en fordel å ha muligheten til å koordinere aktiviteten innenfor distrikter som omfatter flere fylker.

Utdannings- og forskningsdepartementet er inne på lignende tanker når de i omtalen av *Statens Utdanningskontorer* peker på at en løsning med færre kontorer kan ha den fordelen at ett kontor da må forholde seg til flere fylker.

Alt i alt er det imidlertid et mindretall av departementene eller etatene som synes å ha noen oppfatning om dette spørsmålet. Vi vil anta at det kan tas til inntekt for at dette ikke er noen sentral problemstilling sett fra deres ståsted.

7.2 I den grad det er problemer, synes disse først og fremst å være av praktisk art

Fiskeridepartementet viser til at andre etaters organisering har vært viktig for organiseringen av det regionale nivået under *Fiskeridirektoratet*. Dagens regioninndeling med ni regioner ble valgt ut fra de nære samarbeidsrelasjonene mellom den regionale fiskeriforvaltningen og fylkesmann, fylkeskommune og andre viktige organer på fylkesnivå, som for eksempel Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og næringsorganisasjoner. Når de nå går vekk fra denne organiseringen og over til en inndeling med fem regioner, blir det begrunnet med at de nå har behov for å ha en geografisk inndeling som faller sammen med den regionale inndelingen til det nye Mattilsynet. Grunnen til dette, er at Sjømattilsynet blir tatt ut fra Fiskeridirektoratet og overført til Mattilsynet.³⁵ Fiskeridirektoratet vil fremdeles være avhengig av et tett samarbeid med Sjømattilsynet, og har derfor valgt å organisere regionnivået sitt i forhold til det nye Mattilsynet. Å ha sammenfallende grenser med Mattilsynet oppfattes som viktigere enn eventuelle praktiske problemer knyttet til at de nå må forholde seg til flere fylkeskommuner og fylkesmenn.

³⁵ På tidspunktet for denne kartleggingen var dette besluttet, selv om de konkrete løsningene fortsatt diskuteres.

Fiskeridepartementet peker også på at Fiskeridirektoratet i sin inndeling med ni regioner har hatt en region som har omfattet flere fylker – regionkontoret i Skagerak. Fiskeridepartementet forteller at det har vært utfordrende for dette regionkontoret å forholde seg til mange fylkeskommuner. Departementet har imidlertid inntrykk av at disse utfordringene i første rekke er av praktisk art, knyttet til at dette regionkontoret har fått en stor mengde saker og en stor mengde aktører å forholde seg til.

Direktoratet for brann- og elsikkerhet har en inndeling med fem regioner. De påpeker at samarbeid med etater eller virksomheter med en avvikende inndeling kan by på utfordringer, men understreker samtidig at dette i første rekke er praktiske problemer som det er mulig å finne praktiske løsninger på. Ett eksempel på en slik ny utfordring er at sammenslåing av nettselskaper har ført til at ett nettselskap nå dekkes av to regioner. Dette er løst ved at én region er gjort ansvarlig for oppfølging av hele nettselskapet. Et annet eksempel er samordning av tilsyn, der ulikheter i organiseringen mellom Arbeidstilsynets distrikter og Direktoratet for brann- og elsikkerhets regioner kan føre til at ett regionskontor innenfor Direktoratet for brann- og elsikkerhet må forholde seg til flere av Arbeidstilsynets distriktskontorer.

Også Helsedepartementet understreker i sin omtale av *Fylkeslegene* at det er sterke praktiske grunner til å ha samme inndeling av embetskretser for ulike statlige myndigheter på regionalt nivå, og for statlige og kommunale myndigheter innenfor samme samfunnssektor. Men med sykehusreformen er fylkeslegene nå kommet i den situasjon at en av deres viktigste samarbeidspartnere har fått en avvikende organisering, siden helseregionene dekker flere fylker. For Fylkeslegens vedkommende er dette løst ved at fylkeslegene i Hedmark, Telemark, Rogaland, Nord-Norge og Nordland har fått ansvaret for tilsynsmyndighetens kontakt med det regionale helseforetaket i fylket. Der ett helseforetak har dekningsansvar i to fylker, har én fylkeslege tilsynsansvaret for helseforetaket.

Denne ansvarsdelingen mellom Fylkeslegene er ett eksempel på hvordan det etableres særskilte prosedyrer og rutiner når statsetater som er avhengig av å samarbeide med hverandre, har regioner som ikke overlapper. Denne kartleggingen gir lite informasjon om hvordan andre etater har løst denne typen utfordringer. En aktuell videreføring av denne kartleggingen kunne derfor være å se nærmere på hvilke praktiske løsninger som er utviklet regionalt, og erfaringer med disse.

I denne sammenhengen er også konsekvenser for Fylkesmannens virksomhet viktig. Fylkesmannen har et spesielt ansvar for å samordne all statlig virksomhet innenfor fylket, og har blant annet en sentral oppgave i å legge til rette for dialog og utvikling av felles forståelse mellom ulike statsetater og mellom ulike forvaltningsnivåer om hva som er gode og helhetlige løsninger. Disse oppgavene er, som det framheves fra AAD, naturlig nok lettere å fylle når ulike deler av statens virksomhet opererer innenfor det samme geografiske territoriet og har regionkontor lokalisert på samme sted.

I en situasjon der det geografiske ansvarsområdet til de ulike statlige etatene varierer, må det også tenkes nytt rundt hvordan Fylkesmannens samordningsoppgaver kan løses på en best mulig måte. Det er vanskelig å tenke seg at det er mulig å diktere hvordan sektordepartementene skal organisere sin underliggende virksomhet. Som vi illustrerte i kapitlet foran, kan det innenfor de ulike samfunnssektorene være gode grunner til å velge en avvikende organisering. Dels er det knyttet til spesifikke sektorbehov og hva som er naturlige regioner for å løse de aktuelle oppgavene, og dels er det knyttet til vurderinger av hva som er en effektiv måte å løse oppgavene på i forhold til bruk av ressurser og tilgang på kompetanse.

Vi mener denne kartleggingen, som avdekker en stadig større variasjon i inndelingen av regional statsforvaltning, viser at det er behov for å se nærmere på hva dette betyr i praksis. Da tenker vi både på hvilke problemer dette skaper, men framfor alt hvordan disse problemene kan løses, i form av for eksempel nye arenaer og rutiner for dialog og kontakt. Ett område som det er nærliggende å se på i en slik sammenheng, er arealplanlegging.

7.3 Oppsummering

- Det er få departementer eller etater som kan peke på konkrete problemer som er knyttet til at ulike etater har ulik regional inndeling.
- De som refererer til erfaringer med samarbeid med etater som har en avvikende inndeling, peker på at problemene som er knyttet til dette, hovedsakelig er av praktisk karakter. De lar seg løse ved å fastsette nye rutiner for hvem som skal ha kontakt med hvem.
- Kartleggingen viser at spredningen i geografisk inndeling er stor, men kunnskapen om hva som faktisk gjøres for å utvikle gode samarbeidsrelasjoner, er liten.

8 Noen tanker om videre arbeid

8.1 Samordningsbehov og eventuelle problemer må kartlegges i egne studier på det regionale nivået

Denne kartleggingen viser at det er stor variasjon i hvordan statlige etater har organisert sitt regionale nivå. Bortsett fra de ti etatene som har en fylkesvis organisering, er det bare helseforetakene og Vegvesenets regioner som har en helt identisk inndeling.

Sett fra de enkelte etatenes og sektordepartementenes ståsted, virker det ikke som om denne ulike organiseringen skaper store problemer for samarbeid og samordning. Men dette spørsmålet gir ikke kartleggingen grundige nok svar på. For å få mer kunnskap om denne problemstillingen, er det nødvendig med mer inngående undersøkelser på det regionale nivået, for eksempel ved å gå inn i utvalgte saksområder og kartlegge saksgang og samarbeidsrelasjoner.

Slike undersøkelser vil ikke bare være nyttig for å avdekke eventuelle samordningsproblemer og udekkede samordningsbehov. Vel så viktig vil det her være å få fram eksempler på hvordan nye samordningsutfordringer kan møtes. Her tenker vi for eksempel på hvilke nye rutiner for kontakt og dialog som innføres, hvordan ansvar fordeles og hvilke nye møtesteder som etableres. Et interessant eksempel vil være å se på hvilke tilpasninger som gjøres av Vegvesenets regioner og deres statlige og kommunale samarbeidspartnere når Vegvesenet fra 2003 går over fra en fylkesvis organisering til en struktur med fem regioner.

Ett utviklingstrekk som ytterligere understreker behovet for å se nærmere på eventuelle samordningsproblemer og hvordan disse kan løses, er det økende innslaget av funksjonell spesialisering. Fra en situasjon hvor regional statsforvaltning utelukkende hadde oppgaver i tilknytning til klart avgrensede geografiske regioner, er det nå blitt slik at stadig flere enheter også har enkelte landsdekkende funksjoner eller oppgaver som dekker flere regioner. Dette skaper nye samordningsbehov både internt i etaten og i forhold til andre deler av statlig og kommunal forvaltning.

8.2 En ny type samordningsutfordring – særlig for fylkesmannsembetene

Utviklingen mot større og mer ulike enheter i regional statsforvaltning kan innebære noen nye utfordringer både for det gjensidige samarbeidet mellom enkeltetater og for samordningen av regional stat mot kommunalt og fylkeskommunalt nivå samt andre brukergrupper.

Det ligger utenfor vårt mandat i dette oppdraget å vurdere om dette er en heldig eller lite heldig utvikling. Vi vil likevel påpeke at de ulempene en utvikling mot større enheter enn fylket måtte innebære i form av økte samordningskostnader,

må veies opp mot kostnader samt effektivitets- og kvalitetsproblemer som kan være forbundet med å opprettholde et finmasket regionalt apparat for alle sektoreter.

Ulempene for brukerne vil variere. Mange regionale etater har få eller ingen operative oppgaver, og kontaktflaten mot enkeltbrukere og næringsliv er smal. For publikum vil fysisk tilgjengelighet i mange tilfelle bety mindre enn høy kvalitet på tjenester og vedtak som fattes, og dannelsen av større enheter er svært ofte nettopp begrunnet i behov for å bygge opp kompetanse i større fagmiljøer som kan håndtere stadig mer komplekse og faglig krevende oppgaver. I mange tilfeller er dessuten brukernes kontaktmønster med etatene endret, slik at stadig flere bruker e-post, brev eller telefon framfor personlig fremmøte.

Utfordringene synes å være større når det gjelder samarbeidet mellom enkelt-etater, og ikke minst i forhold til målsettingen om at regional stat skal framstå helhetlig og samlet i sin relasjon til fylkeskommuner og kommuner. Særlig for fylkesmennene, som er ansvarlige for samordningen av all statlig virksomhet innenfor sitt territorium, vil utviklingen innebære en ny type utfordring.

Fra en situasjon hvor all samordning skjer i et "én-til-én"-forhold mellom aktører *innenfor hvert fylke*, kan utviklingen medføre at en større del av samordningen etter hvert vil måtte skje *internt mellom fylkesmannsembetene* ved at ulike embeter må fordele ansvar og oppgaver seg imellom og samordne seg *på tvers av fylkenes* og embetenes tradisjonelle geografiske ansvarsområder. Slik sett er ikke dette først og fremst en utfordring for den enkelte fylkesmann, men for hele fylkesmannsetaten samlet sett.

Vi har ikke kunnskap om hvordan fylkesmannsembetene møter slike utfordringer i dag, og det kunne være aktuelt å kartlegge nærmere hvilke praktiske løsninger og prosedyrer som er tatt i bruk. I denne sammenhengen kunne det også være interessant å se nærmere på erfaringer med den formen for arbeidsdeling som fylkeslegene har gjort seg imellom i forhold til de fem nye helse-regionene.

8.3 Forholdet mellom nivåene bør utredes nærmere

For å få et fullverdig bilde av organiseringen av regional stat, bør den horisontale organiseringen ses i sammenheng med utviklingen i det vertikale forholdet mellom nivåene. I denne kartleggingen har vi hatt hovedfokus på den horisontale inndelingen, men i løpet av arbeidet har vi registrert at det også skjer endringer i den vertikale ansvars- og oppgavefordelingen mellom de statlige nivåene.

Vi har registrert en god del variasjoner i den faktiske organiseringen av nivåer. Mange virksomheter er nå organisert i en "to-nivå"-modell, slik at dels direktorat og regioner og dels regioner og lokale enheter regnes som ett og samme organisasjonsnivå. Videre har vi lagt merke til at det hersker en betydelig

usikkerhet om den faktiske nivåinndelingen innenfor hver etat når vi har henvendt oss til departementer og stilt direkte spørsmål om dette.

Vi har ikke data som kan belyse om dette er en ny tendens, men vårt hovedinntrykk er at den tradisjonelle etatsorganiseringen i tre nivåer er på vikende front. En problemstilling for videre arbeid kunne være om det er i ferd med å skje en tettere integrasjon mellom nivåene.

En annen problemstilling gjelder delegering av nasjonale oppgaver fra sentralt nivå til regionene, kombinert med en økende spesialisering slik at noen regioner får et landsdekkende ansvar. Dette kan på sikt bidra til en utvisking av skillene mellom nivåene.

Et hovedspørsmål er hvilke konsekvenser slike utviklingstrekk etter hvert kan få, for eksempel for statens organisering av klagesaksbehandling og for samordning av statlig virksomhet generelt.

Litteratur

Regional statsforvaltning: Inndelingshensyn. Rapport fra interdepartemental arbeidsgruppe. Kommunal- og arbeidsdepartementet mai 1997

Regionalisering. Internasjonale eksempler og norsk virkelighet. Statskonsult. rapport 2001:04.

Om oppgavefordelingen mellom stat, region og kommune. NOU 2000:22.

Statlige omorganiseringer og fornyelse av offentlig sektor. Statskonsult rapport 2001:16.

En bedre organisert Politi- og lensmannsetat. NOU 1999:10.

Vedlegg 1

Tabell 1

Oversikt over organisering av etater som har et regionalt nivå, sortert etter departementstilknytning

Tabell 2

Oversikt over hvilke geografiske områder (fylker) som inngår i de ulike etatenes regioner

Tabell 3

Oversikt over hvor virksomhetenes regionkontor er lokalisert

Tabell 4

Oversikt over utviklingstrekk i regional stat fra 1997 – gjennomførte og planlagte endringer pr august 2002

Tabell 5

Oversikt over omfanget av funksjonell spesialisering i regional statsforvaltning

Tabell 1

Oversikt over organisering av etater som har et regionalt nivå, sortert etter departementstilknytning³⁶

Navn	Sentral enhet	Antall regionale enheter	Antall lokale enheter	Følger fylkesgrenser	Funksjonell spesialisering	Nylig gjennomførte, vedtatte eller planlagte endringer i regional inndeling
Arbeids- og administrasjonsdepartementet						
Aetat Arbeidsformidling og fordelingsadministrasjon	Arbeidsdirektoratet	<ul style="list-style-type: none"> 18 lokale hovedkontorer³⁷ 	<ul style="list-style-type: none"> Ca 180 lokale Aetat³⁸. Landsdekkende spesialenheter både for intern og bruker-rettet virksomhet 	Ja, i hovedsak	Nei	Ny modell forelagt Stortinget i 2002, som vil erstatte dagens 18 fylkeskontorer og 201 aetat lokalkontorer. Tidspunkt for overgang til 2 nivåer usikker
Arbeidstilsynet	Direktoratet for arbeidstilsynet	<ul style="list-style-type: none"> 11 distriktskontorer 	<ul style="list-style-type: none"> 28 lokale avdelingskontor 	Nei	Nei, men utprøves ett sted	
Fylkesmannsembetet – utfører oppgaver for: Barne- og familiedep. Justisdep. Kommunal- og reg.dep. Landbruksdep. Miljøverndep. Sosialdep. Helsedep. Undervisnings- og forskningsdep.	Direktoratet for sivilt beredskap Direktoratet for naturforvaltning, Statens forurensningstilsyn Helsetilsynet	<ul style="list-style-type: none"> 18 fylkesmenn 	<ul style="list-style-type: none"> 40 sivilforsvars-kretser under ledelse av politimester 	Ja	Nei	Fra 01.01.2003 skal Statens utdanningskontorer og Fylkeslegene legges inn under fylkesmennene Forslag om å organisere sivilforsvaret som en egen etat i to nivåer under et nytt direktorat vil medføre at fylkesmannen mister det regionale ansvaret for etaten. Avklares høsten 02.

³⁶ For etater der det er vedtatt endringer i regional inndeling, har vi i denne tabellen valgt å presentere den endringen som er vedtatt og ikke den organiseringen som gjelder i dag.

³⁷ Erstatte nåværende Aetat fylke, som fjernes som eget nivå og integreres med et lokalt kontor til nytt lokalt hovedkontor – ett i hvert fylke.

³⁸ Tallet er et anslag basert på at dagens 201 aetat lokalkontorer vil bli redusert ved at ett lokalkontor i hvert fylke slås sammen med fylkeskontoret.

Navn	Sentral enhet	Antall regionale enheter	Antall lokale enheter	Følger fylkesgrenser	Funksjonell spesialisering	Nylig gjennomførte, vedtatte eller planlagte endringer i regional inndeling
Statsbygg, Eiendomsforvaltning	Hovedkontor i Oslo	<ul style="list-style-type: none"> • 5 regionkontorer 		Nei	Nei	
Tilsyn for brann- og elsikkerhet	Direktoratet for brann- og elsikkerhet (DBE)	<ul style="list-style-type: none"> • 5 regionkontorer for elområdet 		Ja	Ja	Ved opprettelsen av DBE i 2002 ble tidl Eltilsynets nesten 100 år gamle regionstruktur videreført. Kjelkontrollens regionale ledd nedlegges fra 01.01.03
Barne- og familiedepartementet						
Forbrukersaker	Forbrukerrådet	<ul style="list-style-type: none"> • 18 fylkeskontorer 		Ja	Nei	Forbruker-rådet ble 1.7.02 omgjort til forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. Det forventes at styret vil vurdere en reduksjon i antall kontorer.
Fylkesnemnda for sosiale saker		<ul style="list-style-type: none"> • 12 fylkesvise nemnder for sosiale saker • 3 administrative enheter 		Ja	Ja	
Finansdepartementet						
Skatteetaten	Skattedirektoratet	<ul style="list-style-type: none"> • 19 fylkesskattekontorer • 18 skattefogdkontorer 	<ul style="list-style-type: none"> • 99 lokale ligningskontorer og folkeregistre (Kommunale kommune-kasserere) • 3 sentralskattekontorer 	Ja	Ja	01.03.2002 ble antall lokale enheter redusert fra 436 til 99 Hele det regionale nivået under direktoratet er under vurdering.

Navn	Sentral enhet	Antall regionale enheter	Antall lokale enheter	Følger fylkesgrenser	Funksjonell spesialisering	Nylig gjennomførte, vedtatte eller planlagte endringer i regional inndeling
Toll- og avgiftsetaten	Toll- og avgiftsdirektoratet	Under endring: <ul style="list-style-type: none"> • 10 tolldistrikter foreslått redusert til 6 regioner 	<ul style="list-style-type: none"> • 33 tollsteder og 8 kontroll/ekspeidjonsenheter foreslått redusert til 20 og 5 	Ja, i hovedsak	Ja	Stortinget vil bli orientert om forslag til ny organisering i St.prp. nr. 1 (2002–2003)
Fiskeridepartementet						
Fiskeriforvaltningen	Fiskeridirektoratet	<ul style="list-style-type: none"> • 5 regioner 	<ul style="list-style-type: none"> • 19 lokale fiskerikontorer 	Ja	Ja	Det regionale nivået er under omorganisering. I løpet av 2003 blir antall regioner redusert fra 9 til 5, og antall fiskerikontorer fra 50 til 19. lokalkontorer vil i løpet av 2-3 år være nede i 19.
Kystverket	Kystdirektoratet	<ul style="list-style-type: none"> • 5 kystdistrikter med hovedkontorer • 8 sjøtrafikkavdelinger 	<ul style="list-style-type: none"> • 100 operative enheter fartøy og sentraler 	Ja	Ja	Kystdirektoratet flyttet til Ålesund fra 01.01.2002 og en rekke nasjonale oppgaver lagt til distriktskontorene, men ingen planer om endring av distriktsinndelingen
Helsedepartementet						
Spesialisthelsetjenesten		<ul style="list-style-type: none"> • 5 regionale helseforetak 	<ul style="list-style-type: none"> • 47 helseforetak 	Ja	Ikke oppgitt	Etablert fra 1.1.02
Statlig helseadministrasjon	Helsetilsynet	<ul style="list-style-type: none"> • 19 fylkeslegekontorer 		Ja	Ja	Besluttet innlemmet i fylkesmannsembetet fra 01.01.03

Navn	Sentral enhet	Antall regionale enheter	Antall lokale enheter	Følger fylkesgrenser	Funksjonell spesialisering	Nylig gjennomførte, vedtatte eller planlagte endringer i regional inndeling
Justis- og politidepartementet						
Domstolene/ Domstolsadministrasjonen i Trondheim	Høyesterett	<ul style="list-style-type: none"> • 6 lagmannsretter 	<ul style="list-style-type: none"> • 66 	Ja, i all hovedsak	Nei	Fra 2002-2007 skal antall tingretter reduseres fra 92 til 66. Tinglysing skal overføres Statens kartverk
Kriminalomsorgen		<ul style="list-style-type: none"> • 6 regioner 	<ul style="list-style-type: none"> • 42 fengsler • 5 frigangshjem/hybelhus • 21 friomsorgskontorer 	Ja	Ja	Regionene opprettet 01.01.2001
Politiet	Politidirektoratet		<ul style="list-style-type: none"> • 27 politidistrikter med 71 politistasjoner og 339 lensmannskontorer 	Nei	Nei	Antallet distrikter ble redusert fra 54 til 27 fra høsten 2001
Påtalemyndigheten	Riksadvokaten	<ul style="list-style-type: none"> • 10 statsadvokater 		Ja	Nei	
Redningstjenesten		<ul style="list-style-type: none"> • 2 hovedrednings-sentraler: Stavanger og Bodø 	<ul style="list-style-type: none"> • 27 lokale redningssentraler identisk med politidistriktene 	Ikke oppgitt	Ikke oppgitt	

Navn	Sentral enhet	Antall regionale enheter	Antall lokale enheter	Følger fylkesgrenser	Funksjonell spesialisering	Nylig gjennomførte, vedtatte eller planlagte endringer i regional inndeling
Sivilforsvaret- se også under AAD, Fylkesmennene	Direktoratet for sivilt beredskap	<ul style="list-style-type: none"> • 5 landsdelsfylkesmenn • 18 fylkesmenn og fylkesberedskapsråd • 3 regionale skoler 	<ul style="list-style-type: none"> • 40 sivilforsvarskretser under ledelse av politimester 	Ja	Ja	Foreslått endret og organisert som en egen etat under et nytt direktorat for beredskap og samfunnsikkerhet. Stortinget skal behandle forslaget i oktober 2002.
Siviltjenesten		<ul style="list-style-type: none"> • 2 administrasjoner: Dillingøy og Hustad 		Ja	Nei	
Kommunal- og regionaldepartementet						
Husbanken	Hovedkontor	<ul style="list-style-type: none"> • 6 regioner 		Ja	Nei	
Utlendingsforvaltningen	Utlendingsdirektoratet	<ul style="list-style-type: none"> • 6 regioner 		ja	Ja	
Kultur- og kirkedepartementet						
Arkivverket	Riksarkivaren	<ul style="list-style-type: none"> • 8 statsarkiver 		Ja	Ja	
Den norske kirke		<ul style="list-style-type: none"> • 11 bispedømmer med bispedømmeråd 	<ul style="list-style-type: none"> • 435 kirkelige fellesrådsområder (i hver kommune) • ca 100 provstier • 600 prestegjeld • 1300 sokn 	Ja	Ja	
Landbruksdepartementet						
Jordskifteretten		<ul style="list-style-type: none"> • 5 jordsskiftedømmer/jordsskifteoverretter 	<ul style="list-style-type: none"> • 34 jordskifteretter 	Ja	Nei	Fylkesjordskiftekontorene ble avviklet fra 01.01.02. Jordskifterettene rapporterer nå direkte til departementet.

Navn	Sentral enhet	Antall regionale enheter	Antall lokale enheter	Følger fylkesgrenser	Funksjonell spesialisering	Nylig gjennomførte, vedtatte eller planlagte endringer i regional inndeling
Matsikkerhetsforvaltning	Mattilsynet	• 8 regioner	• Ca 60 lokale enheter	Ja	Ja	Landbrukstilsynet, dyrehelsetilsynet og næringsmiddeltilsynet er vedtatt slått sammen fra 1.1.04
Reindriftsforvaltningen	Hovedkontor	• 6 Reindriftskontorer		Ja	Nei	
Miljøverndepartementet						
Kartverket	Statens kartverk	• 18 fylkeskartkontor		Ja	Nei	Fylkeskartkontorenes rolle vil bli vurdert.
Nærings- og handelsdepartementet						
Justervesenet	Justervesenet, avdeling for legal metrologi	• 5 justerkamre		Ja, i hovedsak	Nei	I 2001/2002 ble 3 justerkamre avviklet
Næringsutvikling	Statens nærings- og distriktutviklingsfond, SND	• 15 distriktskontorer		Ja	Ja	Det kan bli aktuelt med en sammenslåing av distriktskontorene i Hedmark og Oppland. Arbeider også for en ytterligere spesialisering innenfor eksisterende kontorstruktur.
Sjøfartsdirektoratets inspeksjonsenhet	Sjøfartsdirektoratets inspeksjonsavdeling	• 4 distrikter	• 19 Stasjoner	Nei	Nei	
Sjøfartsinspektørene	Sjøfartsdirektoratet og Riksadvokaten	• 6 sjøfartsinspektører		Ja	Nei	Kan bli overført til politi- og påtalemyndigheten
Olje- og energidepartementet						
Vassdragsforvaltning	NVE	• 5 regionkontorer	• 13 distriktingeniører	Ja, i hovedsak	Nei	

Navn	Sentral enhet	Antall regionale enheter	Antall lokale enheter	Følger fylkesgrenser	Funksjonell spesialisering	Nylig gjennomførte, vedtatte eller planlagte endringer i regional inndeling
Samferdselsdepartementet						
Jernbaneforvaltning	Jernbaneverket	• 4 regioner		Nei	Nei	
Luftfartsadministrasjon	Luftfartsverket	• 5 regioner	• 50 flyplasser	Ja	Ja, under planlegging	Trådte i kraft 01.11.01
Statens vegvesen	Statens Vegdirektorat	• 5 regioner	• 30 distriktskontorer	Ja	Ja	Fra 1.1.03 blir Statens vegvesen 19 fylkeskontorer erstattet med 5 regionkontorer.
Sosialdepartementet						
Trygdeetaten	Rikstrygdeverket	• 19 Fylkestrygdekontorer	• 470 trygdekontorer	Ja	Ja	Klagesaker i legemiddelsaker skal fra 1.1.03 legges til fem fylkestrygdekontorer. Klage- og ankesaksbehandling i trygdeetaten er under vurdering.
Utdannings- og forskningsdepartementet						
Lån til utdanning	Statens Lånekasse	• 5 regionkontorer utenfor Oslo • 4 regionkontor i Oslo		Ja	Nei	
Meteorologi	Statens meteorologiske institutt	• 3 regioner for værvarsling	• Værtjenestekontor på 11 flyplasser	Ja, i hovedsak	Ja	
Utdanningsadministrasjon		• 18 statlige utdanningskontor		Ja	Ja	Ble i 2002 besluttet innlemmet i fylkesmannsembetet

Tabell 2

Oversikt over hvilke geografiske områder (fylker) som inngår i de ulike etatenes regioner (gjelder etater med regioner større enn fylket)

Etatsnavn\ Regioner	Øst	Sør	Vest	Midt-N	Nord
2 regioner					
Siviltjeneste-administrasjoner	<i>Dillingøy i Østfold:</i> Østfold, Oslo, Akershus, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark og Agder-fylkene			<u>Hustad i Møre og Romsdal:</u> Resten av landet: Fra Rogaland til Finnmark	
Hovedrednings-sentraler	<i>Stavanger</i> På land: Til og med Nord-Trøndelag/. Til sjøs og med fly: Sør for 65. breddegrad				<i>Bodø:</i> Nordland, Troms og Finnmark/nord for 65 br.gr.
3 regioner					
Meteorologisk Institutt- værvarslinga	<i>Oslo:</i> Oslo , Akershus, Østfold, Hedmark, Oppland, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Skagerrak og flyværvarslere for Oslo FIR		<i>Vestlandet:</i> Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Norsjøen, deler av Norskehavet, deler av Nord-Atlanteren, fiskebanker ved og vest for de britiske øyer, havområdene ved Shetland og Færøyene, Kanalen og Bisqaiabukten		<i>Nord-Norge:</i> Nordland, Troms, Finnmark. Barentshavet og nordlige deler av Norskehavet. Flyværvarslere for Bodø FIR og Bodø Oceanic FIR
4 regioner					
Sjøfartsdirektoratets inspeksjons-avdelingsdistrikter med ansvar for stasjoner ³⁹	<i>Distrikt 1</i> Oslo, Larvik og Kristiansand		<i>Distrikt 2</i> Stavanger, Haugesund, Bergen og Florø	<i>Distrikt 3</i> Ålesund, Kristiansund, Trondheim, Rørvik, Sandnessjøen	<i>Distrikt 4</i> Bodø, Narvik, Svolvær, Harstad, Tromsø, Hammerfest Båtsfjord

³⁹ Stasjonenes ansvarsområder går til dels på tvers av fylkesgrensene.

Etatsnavn\ Regioner	Øst	Sør	Vest	Midt-N	Nord
Jernbanelinjer regioner	<i>Øst</i> Drammensbanen Oslo - Drammen, Hovedbanen, Gardermobanen, Østfoldbanen, Kongsvigerbanen, Dovrebanen: Eidsvold-Fåberg og Rørosbanen: Hamar- Rustad	<i>Sør</i> Drammensbanen: Asker –Drammen, Randsfjordbanen, Sørlandsbanen, Vestfoldbanen, Bratsbergbanen, Bergensbanen: Hønefoss – Haversting i Krødsherad, Roa- Fønefosslinjen: Grinvoll- Hønefoss, Arendalsbanen, Numedalsbanen	<i>Vest</i> Bergensbanen: Haversting i Krødsherad – Bergen, Flåmsbanen	<i>Nord</i> Dovrebanen: Fåberg- Trondheim, Rørosbanen:Rusted-Støren, Ofotbanen, Nordlandsbanen, Raumabanen, Meråkerbanen, Namsoslinjen	
5 regioner					
Vegregioner	Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark, Oppland	Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust- Agder, Vest-Agder	Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal, Sør- Trøndelag, Nord-Trøndelag	Nordland, Troms og Finnmark
Helseforetak	Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark , Oppland	Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust- Agder, Vest-Agder, samt Radium- og Rikshospitalene	Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag	Nordland, Troms og Finnmark

Etatsnavn/Regioner	Øst	Sør	Vest	Midt-N	Nord
Luftfartsverkets regioner	Hedmark, Oppland, Oslo, Akershus, Østfold, Vestfold, Telemark og Buskerud	Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane		Møre og Romsdal, Trøndelag	1 Nordland og Ofoten 2 Troms, Finnmark, Svalbard
Justerkamre ⁴⁰	Oslo, Akershus, Østfold, Vestfold, Buskerud, Telemark, Hedmark, Oppland	Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland	Hordaland, Sogn og Fjordane- til Ålesund	Møre og Romsdal fra Ålesund, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag nord til Saltfjellet	Finnmark, Troms og Nordland, sør til Saltfjellet
NVEs regioner	Østfold, Oslo, Akershus, Hedmark og Oppland,	Vestfold Buskerud, Telemark, Aust-Agder, vest- Agder, Rogaland	Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal (sør for Rauma)	Møre og Romsdal (nord for Rauma), Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Nordland, sør for Saltfjellet	Nordland (nord for Saltfjellet), Troms og Finnmark
Kystverkets distrikter	Kyst-fylkene (8 fylker) fra svenskegrensen t.o.m. Vest-Agder		Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag , Nord-Trøndelag	1. Nordland 2. Troms, Finnmark
Fiskeridirektoratets regioner ⁴¹	<i>Distrikt 5:</i> Østfold, Oslo, Akershus, Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Ader, Rogaland		<i>Distrikt 4:</i> Hordaland, Sogn og Fjordane	<i>Distrikt 3:</i> Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag	<i>Distrikt 2:</i> Nordland <i>Distrikt 1:</i> Troms, Finnmark

⁴⁰ Regioner med navn etter lokalisering: Oslo, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø

⁴¹ Innføres i 2003 ved en sammenslåing fra 9 regioner

Etatsnavn\Regioner	Øst	Sør	Vest	Midt-N	Nord
Statsbyggs regioner ⁴²	Oslo	Porsgrunn	Bergen	Trondheim	Tromsø
Direktoratet for brann- og elsikkerhets regioner	Oslo, Akershus, Østfold, Hedmark, Oppland, Buskerud og Vestfold	Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland sør for Boknafjorden	Rogaland nord for Boknafjorden, Hordaland, Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag	Nordland, Troms, Finnmark, Svalbard
Jordskiftedømmer ⁴³ / jordskifteoverretter	<i>Eidsivating:</i> Oslo, Akershus, Buskerud, Østfold, Hedmark og Oppland	<i>Agder:</i> Vestfold, Aust-Agder, Vest-Agder, Telemark	<i>Gulating:</i> Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane	<i>Frostating:</i> Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag	<i>Hålogaland:</i> Nordland, Troms og Finnmark
6 regioner					
Husbankens regioner	<i>Øst:</i> Oslo, Akershus, Østfold, Hedmark, Oppland	<i>Sør:</i> Vestfold, Buskerud, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder	<i>Bergen:</i> Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Sunnmøre	<i>Trondheim:</i> Nordmøre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag	<i>1. Bodø:</i> Nordland, Sør-Troms, Svalbard <i>2. Hammerfest:</i> Nord-Troms inkl Tromsø, Finnmark
UDIs regioner	<i>1. Øst</i> Oslo, Akershus, Østfold, Vestfold <i>2. Indre Østland:</i> Buskerud, Hedmark, Oppland	<i>3. Sør:</i> Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder	<i>4. Vest:</i> Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane	<i>5. Midt-Norge</i> Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag	<i>6. Nord:</i> Nordland, Troms, Finnmark

⁴²Fylker ikke oppgitt. Inndelingen avviker i stor grad fra fylkesgrensene, og er foretatt utfra geografisk fordeling av bygningsmasse

⁴³ Følger lagdømmegrensene med unntak av at Borgarting og Eidsivating er slått sammen

Etatsnavn/Regioner	Øst	Sør	Vest	Midt-N	Nord
Lagdømmer	<p><u>1. Borgarting:</u> Oslo, sørlige deler av Akershus, Østfold og Buskerud</p> <p><u>2. Eidsivating:</u> Nordlige deler av Akershus, Hedmark, Oppland</p>	<p><u>Agder:</u> Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder</p>	<p><u>Gulating:</u> Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane</p>	<p><u>Frostating:</u> Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag</p>	<p><u>Hålogaland:</u> Nordland, Troms, Finnmark</p>
Kriminalomsorgens regioner	<p><u>1. Øst:</u> Oslo, Østfold</p> <p><u>2. Nordøst:</u> Akershus, Hedmark, Oppland</p>	<p><u>1. Sør:</u> Buskerud, Vestfold, Telemark</p> <p><u>2. Sørvest:</u> Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland</p>	<p><u>Vest:</u> Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal</p>	<p><u>Nord:</u> Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Nordland, Troms, Finnmark</p>	
Sjøfartsinspektører	<p><u>Oslo:</u> Oslo, Akershus, Østfold, Hedmark, Oppland, Vestfold, Buskerud, Telemark</p>	<p><u>Kristiansand:</u> Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland</p>	<p><u>Bergen:</u> Hordaland, Sogn og Fjordane</p>	<p><u>Trondheim:</u> Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag</p>	<p><u>1. Bodø:</u> Nordland</p> <p><u>2. Tromsø:</u> Troms, Finnmark</p>
Tolletatens regioner ⁴⁴	<p><u>1.</u> Oslo og Akershus</p> <p><u>2.</u> Østfold, Hedmark, Vestfold</p>	<p>Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder</p>	<p>Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal</p>	<p>Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Nordland</p>	<p>Troms, Finnmark, Svalbard</p>

⁴⁴ Forslag til ny organisering med en reduksjon fra 10 distrikter til 6 regioner

Etatsnavn/Regioner	Øst	Sør	Vest	Midt-N	Nord
Reindriftskontorer				1. <u>Røros</u> : Hedmark og Sør-Trøndelag 2. <u>Snåsa</u> : Nord-Trøndelag	<i>Fauske</i> : Nordland <i>Moen</i> : Troms <i>Kautokeino</i> : Vest-Finnmark <i>Karasjok</i> : Øst-Finnmark
8 regioner					
Statsarkiver	1. Oslo, Akershus Østfold 2. Hedmark Oppland 3. Buskerud, Vestfold, Telemark	Aust-Agder, Vest-Agder	1. Rogaland, Hordaland 2. Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Nordland ⁴⁵	Troms, Finnmark, Svalbard Hordaland
Mattilsynets regioner ⁴⁶	1. Oslo, Akershus, Østfold 2. Hedmark, Oppland 3. Buskerud, Vestfold, Telemark	Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland	Hordaland, Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag	1. Nordland 2. Troms, Finnmark

⁴⁵ Skal overføres til Tromsø i 2003

⁴⁶ Ny vedtatt inndeling som innføres fra 01.01.2004

Etatsnavn/Regioner	Øst	Sør	Vest	Midt-N	Nord
9 regioner					
Statens lånekasses regioner ⁴⁷	<i>Oslo 1</i> Utlandet <i>Oslo 2</i> Oslo, Vestfold <i>Oslo 3</i> Oslo og Telemark <i>Oslo 4</i> Østfold, Akershus, Hedmark, Oppland	Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland	<u>1.</u> Hordaland <u>2.</u> Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane, Buskerud	Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag	Nordland, Troms, Finnmark
10 regioner					
Statsadvokat-embeter	<u>1.</u> Oslo, Akershus, Østfold, Buskerud <u>2.</u> Hedmark, Oppland <u>3.</u> Vestfold, Telemark	Aust-Agder, Vest-Agder	<u>1.</u> Rogaland <u>2.</u> Hordaland <u>3.</u> Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane	Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag	<u>1.</u> Nordland <u>2.</u> Troms, Finnmark

⁴⁷ Fire regionkontorer inngår som del av Hovedkontoret i Oslo

Etatsnavn/Regioner	Øst	Sør	Vest	Midt-N	Nord
11 regioner					
Bispedømmer	<u>1.</u> Oslo, Asker, Bærum <u>2.</u> Østfold, Akershus (unntatt Asker og Bærum) <u>3.</u> Hedmark, Oppland <u>4.</u> Vestfold, Buskerud	Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder	<u>1.</u> Rogaland <u>2.</u> Hordaland, Sogn og Fjordane <u>3.</u> Møre og Romsdal	Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag	<u>1.</u> Nordland <u>2.</u> Troms, Finnmark
Arbeidstilsynets distrikter	<u>1.</u> Oslo <u>2.</u> Akershus, Østfold <u>3.</u> Hedmark, Oppland (unntatt Jevnaker), Røros <u>4.</u> Buskerud, Vestfold, Telemark og Jevnaker kommune	Aust-Agder Vest-Agder	<u>1.</u> Rogaland, og kommun-ene Etne, Ølen og Sveio <u>2.</u> Hordaland (unntatt Etne, Ølen, Sveio) og Sogn og Fjordane (unntatt Selje, Eid, Hornindal, Stryn, Vågsøy, Gloppen) <u>3.</u> Møre og Romsdal og Selje, Eid, Hornindal, Stryn, Vågsøy, Gloppen	Sør-Trøndelag (unntatt Røros), Nord-Trøndelag	<u>1.</u> Nordland, <u>2.</u> Troms, Finnmark, Svalbard

Tabell 3

Oversikt over hvor virksomhetenes regionkontor er lokalisert (gjelder etater med regioner større enn fylket)

Etatsnavn\ Regioner	Øst	Sør	Vest	Midt-N	Nord
2 regioner:					
Siviltjeneste-administrasjonen	Dillingøy		Hustad		
Hovedredningssentraler			Stavanger	Bodø	
3 regioner:					
Meteorologisk institutt - værevarslingen	Oslo		Bergen		Tromsø
4 regioner					
Sjøfartsdirektoratets inspeksjonsavdeling	Oslo		Bergen	Ålesund	Tromsø
Jernbaneverket	Oslo	Drammen	Bergen	Trondheim	
5 regioner:					
Statens vegvesen	Lillehammer	Arendal	Leikanger	Molde	Bodø
Helseforetak	Hamar	Skien	Sandnes	Stjørdal	Bodø
Luftfartsverket	Røyken	Bergen		Trondheim	1. Bodø 2. Alta
Justervesenet	Kjeller	Stavanger	Bergen	Trondheim	Tromsø
NVE	Hamar	Tønsberg	Førde	Trondheim	Narvik
Kystverket	Arendal		Haugesund	Ålesund	1. Kabelvåg 2. Honningsvåg

Etatsnavn\ Regioner	Øst	Sør	Vest	Midt-N	Nord
Fiskeridirektoratet ⁴⁸		Egersund	Måløy	Ålesund	1. Bodø 2. Tromsø
Statsbygg	Oslo	Porsgrunn	Bergen	Trondheim	Tromsø
Direktoratet for brann og elsikkerhet	Oslo	Kristiansand	Bergen	Trondheim	Harstad
Jordskiftedømmene ⁴⁹ / jordskifteoverrettene	Gjøvik	Skien	Førde	Molde	Tromsø
6 regioner:					
Husbanken	Oslo	Oslo	Bergen	Trondheim	1. Bodø 2. Hammerfest
UDI	1. Oslo 2. Gjøvik	Kristiansand	Bergen	Trondheim	Narvik
Reindriftsforvaltningen				1. Snåsa 2. Røros	1. Fauske 2. Moen 3. Karasjok, 4. Kautokeino
Sjøfartsinspektører (havari)	Oslo	Kristiansand	Bergen	Trondheim	1. Bodø 2. Tromsø
Kriminalomsorgen	1. Oslo 2. Lillestrøm	1. Tønsberg, 2. Sandnes	Bergen	Trondheim	
Lagdømmer	1. Oslo 2. Hamar	Skien	Bergen	Trondheim	Tromsø

⁴⁸ Innføres i 2003 ved en sammenslåing fra 9 regioner

⁴⁹ Følger lagdømmegrensene med unntak av at Borgarting og Eidsivating er slått sammen

Etatsnavn\ Regioner	Øst	Sør	Vest	Midt-N	Nord
Tolletaten (foreslått inndeling) ⁵⁰	1.Oslo 2.Fredikstad-/ Svinesund	Vestfold (Sandefjord/Larvik traktene).	Bergen	Trondheim	Tromsø
8 regioner og over:					
Statsarkiver	1.Oslo 2.Hamar 3.Kongsberg	Kristiansand	1.Stavanger 2.Bergen	Trondheim	Tromsø
Mattilsynet	1.Ås 2.Ringsaker 3.Bø	Sandnes	Bergen	Steinkjer	1. Sortland 2. Kautokeino
Lånekassen	Oslo (4) ⁵¹	Stavanger	1.Bergen 2.Ørsta	Trondheim	Tromsø
Statsadvokatembeter	1.Oslo, 2.Hamar 3.Skien	Kristiansand	1.Stavanger 2.Bergen 3. Molde	Trondheim	1. Bodø 2. Tromsø
Arbeidstilsynet	1.Moss 2.Oslo 3.Hamar 4.Drammen, Tønsberg, Skien	Kristiansand	1.Stavanger 2.Bergen 3.Ålesund	Trondheim	1. Bodø 2. Tromsø
Bispedømmer	1.Oslo 2.Fredrikstad 3.Hamar 4.Tønsberg	Kristiansand	1.Stavanger 2.Bergen 3.Molde	Trondheim	1. Bodø 2. Tromsø

⁵⁰ Tolletaten har foreslått en ny organisering med en reduksjon fra 10 til 6 regioner. Her har vi tatt for oss det nye forslaget til organisering og lokalisering.

⁵¹ Lånekassen har 4 regioner med regionkontor i Oslo

Etatsnavn\ Regioner	Øst	Sør	Vest	Midt-N	Nord
Fylkesnemnder for sosiale saker	1.Moss 2.Oslo 3.Lillehammer 4.Drammen 5.Skien	Kristiansand	1.Stavanger 2.Bergen 3.Molde	Trondheim	1. Bodø 2. Tromsø

Tabell 4

Oversikt over utviklingstrekk i regional stat fra 1997⁵² – gjennomførte og planlagte endringer pr. august 2002

Navn på etat	Organisering i 1997	Ny organisering	Status på endringsprosess	Andre planer om endring/Status
Regioner mindre enn fylket i 1997				
Politi- og lensmannsetaten	3 landsdeler 54 politidistrikter 64 stasjoner 370 lensmannsdistrikter 10 UP-distrikter POTs regionsentraler	27 politidistrikter med driftsenheter: 71 stasjoner 339 lensmannsdistrikter 10 UP-distrikter	Gjennomført 2001, samtidig med opprettelse av direktorat og nedleggelse av landsdelsordning POTs regionale nivå nedlagt i 2002	Tilpasning av UPs distriktsstruktur I 2003 gjennomgås driftsenhetsstrukturen i politi- og lensmannsetaten
Fylkesvis organisering i 1997				
Fylkesmannen -Sivilforsvaret	18 fylkesmenn 5 beredskapsfylkesmenn Beredskapsavd/stab 40 sivilforsvarskretser ledet av politimester 3 regionale skoler			Sivilforsvaret er foreslått organisert som en egen etat under et nytt direktorat for beredskap og samfunnsikkerhet. Nedleggelse av Fylkesmannen som sivilforsvarets regionale nivå. <i>Forslaget</i> behandles av Stortinget i oktober 2002.
-Miljøvern -Landbruk	FMVA FMLA			Oppgaver fra miljø og landbruk er besluttet overført til kommunalt nivå, men avdelingene består.

⁵² Opplysninger om organiseringen i 1997 er i hovedsak hentet fra en kartlegging utført av en interdepartemental arbeidsgruppe ledet av KAD i 1997.

Navn på etat	Organisering i 1997	Ny organisering	Status på endringsprosess	Andre planer om endring/Status
Fylkeslegen	19 fylkesleger	Vedtatt innlemmet i fylkesmannsembetet	Iverksettes fra 01.01.2003	
Statens utdanningskontor	18 utdanningskontorer	Vedtatt innlemmet i fylkesmannsembetet	Iverksettes fra 01.01.2003	
Fylkeskattkontorer	19 fylkeskontorer 436 ligningskontorer og folkeregistre	19 fylkeskontorer 99 ligningskontorer og folkeregistre	Iverksatt fra 01.03.2002	Høsten 2002 vil det bli etablert et hovedprosjekt som skal se på forholdet mellom alle nivåene i skatteetaten
Skattefogder	18 skattefogder (kommunale skatteinnkrever)	Som i 1997, men fra 01.07.1997 innlemmet i skatteetaten		Usikkerhet mht fremtidige oppgaver. Vurderer større enheter/sterkere spesialisering. Vil sannsynligvis bli vurdert sammen med fylkeskontorene i en samlet gjennomgang av det regionale nivå
Fylkesvegkontorer	19 fylkesvegkontorer med ukjent antall lokale enheter	Forvaltningsdelen i 5 regioner 30 distriktskontorer Produksjonsdelen skilles ut som A/S	Iverksettes fra 01.01. 2003	
Fylkesjordskiftekontorer	18 administrative enheter	18 fylkesvise administrative enheter er fjernet	Nedlagt fra 01.01.2002	
Fylkestrygdekontorer	18 fylkeskontorer med ca 470 trygdekontorer	Som i 1997 469 trygdekontorer + 2 TI/FFU Fra 1.1.03 vil fem fylkestrygdekontorer få ansvar for klagesaksbehandlingen i legemiddelsaker.		SATS-utredningen vurderer en samordnet Aetat, trygdeetat og sosialetat. St.melding fremlegges innen utgang av 2002. Trygdeetaten vurderer ulike modeller for klage- og ankesaksbehandlingen i etaten

Navn på etat	Organisering i 1997	Ny organisering	Status på endringsprosess	Andre planer om endring/Status
Aetat fylke	18 fylkesarbeids-kontorer 18 rådgivningskontor 18 arbeidslivstj.kontor 167 lokale kontor ⁵³	18 aetat fylke ca 180 lokale aetat En rekke spesialenheter Forslag om å nedlegge aetat fylke som eget regionalt nivå og organisere etaten i to nivåer med <i>et lokalt hovedkontor i hvert fylke</i> samlokalisert med et større lokalkontor.	Forslaget er forelagt Stortinget og konkretisering av fremtidig organisering forventes avklart innen utgangen av 2002	Inngår i SATS-utredningen
Fylkeskartkontor	18 fylkeskartkontor	Som i 1997		Kartverket vil vurdere fylkeskontorenes fremtidige rolle, blant annet på grunn av en trangere budsjettssituasjon.
Forbrukerrådets fylkeskontor	18 fylkeskontorer	Som i 1997	Forbrukerrådet ble fra 01.07.2002 nettobudsjettert	Styret vil vurdere fylkesnivået og reduksjon i antall kontorer forventes
SNDs distrikter	Etablert i 1993 m/ 5 regioner. 1996-99 opprettet kontor i alle fylker: 17 distriktskontorer	15 distriktskontorer Lokale enheter i fylker uten distriktskontor	Sammenslåing av fire kontorer til to vedtatt av foretakets styre i juni 2002.	Forhandler med fylkeskommunene i Hedmark og Oppland om sammenslåing av kontorene i disse fylkene. Arbeider med spesialisering innen nåværende kontorstruktur
Regioner større enn fylket i 1997				
Fylkesnemnda for sosiale saker	Etablert i 1993 13 nemnder	12 nemnder (8 nemnder dekker to fylker, 4 dekker ett) 3 administrative regioner	Administrativ struktur lagt til 3 nemnder innført i 2000.	Ingen videre planer

⁵³ Det er noe uklart hva som inngår i dette tallet som ble oppgitt i forbindelse med kartleggingen i 1997. I forbindelse med denne kartleggingen har AAD oppgitt at antallet lokale enheter i 2002 er 201.

Navn på etat	Organisering i 1997	Ny organisering	Status på endringsprosess	Andre planer om endring/Status
Arbeidstilsynet	13 distrikter 37 avd.kontorer	11 distrikter 28 avd. kontorer	3 distrikter (Te/Ve/Bu) er i 2002 under sammenslåing. En rekke avdelingskontor Nedlegges 2001-2002	Vurderer nærmere organisatorisk samarbeid mellom distriktene Kristiansand og Stavanger og etablering av landsdekkende støtte-enheter
Luftfartsverket	12 regioner	5 regioner 50 flyplasser	Iverksatt 01.11.2001	
Tolletaten	12 distrikter 40 tollsteder - senere redusert til 10 distrikter og 33 tollsteder 8 kontroll/eksp.-steder	6 regioner 20 tollsteder 5 kontroll/eksp.steder og mobile enheter	Forslag har vært på høring og Stortinget vil bli orientert i St.prp.nr.1 (2002-2003)	
Lånekassen	10 regioner	9 regioner		Utredning om modernisering av Lånekassen skal være ferdig våren 2003
Statens dyrehelsetilsyn	9 fylkesveterinærer over 200 distrikts-veterinærer, senere redusert til 185 DVer	Nedlegges og inngår i nytt Mattilsyn med 8 regioner og ca 60 lokale enheter	Sammenslåing av Dyrehelsetilsynet, Næringsmiddeltilsynet og Landbrukstilsynet skal iverksettes 01.01.2004. Regionutformingen utredes nærmere	
Spesialisthelsetjenesten	19 fylkeskommunale sykehusadministrasjoner	5 statlige helseforetak 47 helseforetak	Iverksatt fra 01.01.2002	
Fiskeridirektoratet	9 fiskerisjefer 5 kontrollregioner med rettleidere i 175 kommuner og 31 kontrollstasjoner	Etter omorganisering av ytre etat i 2000/2001: 9 regioner ca 50 lokalkontorer <u>Vedtatt redusert til:</u> 5 regioner 19 fiskerikontorer	Ny regiontildeling iverksettes i 2003.	Laboratoriedrift skal organiseres utenfor Fiskeridirektoratet

Navn på etat	Organisering i 1997	Ny organisering	Status på endringsprosess	Andre planer om endring/Status
Direktoratet for brann- og elsikkerhet:	I 1997 to direktorater: a) og b)	Fusjonert med Produkt- og eltilsynet til DBE fra 01.01.2002		
a)Direktoratet for brann og eksplosjonsvern	Kjelkontrollen/TKT: 12 distriktsrepresentanter	11 distriktsrepresentanter på 10 geografiske steder skal nedlegges som regionalt nivå	Forretningsmessig del av TKT skal utfases fra etaten fra 31.12. 2002 Tilsynsdelen vil fra 2003 ivaretas av DBE sentralt	
b)Produkt- og eltilsynet	5 regionkontorer (152 lokale ikke-statlige lokale eltilsyn/ DLE)	Som i 1997 for elsikkerhetsområdet		AAD leder utredning av fremtidig struktur på det ytre tilsynsapparat etter utredning om DLE
Statsarkiver	8 statsarkiver	Som i 1997		Ansvar for Nordland fylke skal fra 2003 overføres fra Trondheim til Tromsø
Konkurransetilsynet	8 regionkontorer	Regionene nedlagt	Regionene nedlagt i 2001. Nedleggelsesprosessen er evaluert i intern rapport	
Sjøfartsinspektører	7 inspektører	6 inspektører		Vurderes overført til Påtalemyndigheten
Sjøfartsdirektoratet	Skipskontrollen med 6 distrikter 19 stasjoner	Inspeksjonsavdelingens 4 distrikter 19 stasjoner		
Reindriftskontorer	6 kontorer	Som i 1997		Det regionale nivået er i NOU 2001:35 foreslått overført til Fylkesmannen
Domstolene	6 lagdømmer 93 herreds- og byretter	6 lagdømmer 92 tingretter, skal slås sammen til 66	Iverksettes i perioden 2002-2007 puljevis.	Tinglysing er foreslått overført til Kartverket, men endelig utfall uvisst
Jordskifteverket	18 jordskiftekontor 5 jordskiftedømmer 36 jordsskifteretter	De 18 jordskiftekontorene er nedlagt. Vedtatt å redusere jordskifterettene til 34	Reduksjon av jordskifteretter iverksettes fra 01.01.2003	Vurderes underlagt Domstolsadministrasjonen

Navn på etat	Organisering i 1997	Ny organisering	Status på endringsprosess	Andre planer om endring/Status
Norges vassdrags og energiverk	Ikke omtalt i 1997, men skjedde noen endringer og styrking av regionene etter storflommen i 1995	5 regioner		EUs vanndirektiv skal implementeres de nærmeste årene, og dette kan gi grunnlag for ny organisering av regionale tjenester
Husbanken	5 regioner	6 regioner, men inndeling under endring	I 2002 etableres nytt kontor i Arendal som om noen år skal bli regionkontor for Telemark og Agder. Møre og Romsdal skal i løpet av 2002 betjenes fra Trondheim.	Resten av region sør Buskerud og Vestfold planlegges slått sammen med region øst til ny region Oslo
Justervesenet	Ikke omtalt i 1997. Opprinnelig samsvar med politidistrikter, men skjedd løpende reduksjon.	5 justerkamre	I 2001/2002 ble 3 kamre avviklet	
Kriminalomsorgen	4 fengselsdistrikter med ansvar for 6-13 lokalanstalter 5 sentralanstalter 21 friomsorgskontorer	6 regioner 42 fengsler 5 frigangshjem/hybelhus 21 friomsorgskontorer	Ny regionsstruktur gjort gjeldende fra 01.01.2001.	
Jernbaneverket	4 regioner	Som i 1997, men etter utskilling fra NSB i 1996, har verket etablert egne forretningsenheter for produksjon og trafikk utenfor regionene, men med en identisk inndeling		
Statens næringsmiddeltilsyn	Ikke eget regionledd. Kommunalt næringsmiddeltilsyn (KNT) med 80 interkommunale etater	Skal inn i nytt Mattilsyn med 8 regioner ca 60 lokale enheter. Har satt i gang et forsøksprosjekt med 4 regioner.	Staten overtar det kommunale tilsynsapparatet før etablering av nytt Mattilsyn 01.01.2004	

Navn på etat	Organisering i 1997	Ny organisering	Status på endringsprosess	Andre planer om endring/Status
Statens landbrukstilsyn	Ikke omtalt i 1997, men har hatt 3 regioner med i alt 7 distriktskontorer	Skal inn i nytt Mattilsyn med 8 regioner ca 60 lokale enheter	Nytt felles tilsyn skal etableres fra 01.01.2004	
Norsk meteorologisk institutt	3 regioner	3 regioner 11 v�ertjenestekontor p� flyplasser, som administreres fra regionene		Flyv�ertjenesten kan bli omstrukturert etter innmeldte behov fra Luftfartsverket. Arbeidsdeling mellom met.no, Forsvaret, Luftfarts-verket og Luftfarts-tilsynet skal gjennomg�s
Redningstjenesten	2 hovedredningssentraler 54 lokale redningssentraler	2 hovedredningssentraler som i 1997, men 27 lokale redningssentraler(identisk med politidistriktene)		

Tabell 5

Oversikt over omfanget av funksjonell spesialisering i regional statsforvaltning

Etat/antall regioner	Funksjonell spesialisering	Internadministrative Oppgaver	Faglige oppgaver	Antall spesial-regioner	Vurderes innført	Andre nasjonale spesial-enheter <i>utenom</i> sentral-enheten og regionene
Regioner mindre enn fylket						
Politidistrikter (27)	Nei, kun i ett tilfelle		(Noen oppgaver fra tidligere. landsdelsstab overført til Oslo)			En rekke særorganer sentralt og utryknings-politiet desentralt
Fylkesvis organisering						
Fylkesmenn (18)	Nei, kun i enkelte tilfeller		- Forvaltning av enkelte vernede områder i hht naturvernloven - 5 landsdelsfylkesmenn på beredsskapsområdet.		BFD vurderer om en eller flere embeter skal få nasjonale oppgaver på barnehagesektoren	Nei
Fylkesleger (19)	Ja	Nei	Ja, omfatter syv ulike oppgaver fordelt på 1-5 fylker	omfatter 8–13 embeter		Nei
Statens utdanningskontorer (18)	Ja	Nei	Ja	5		Nei
Fylkestrygdekontorer (19)	Nei				Klagesaker i legemiddelsaker til 5 fylker	Ja, utenlandssaker, hjelpemiddelsentaller, innkrevingsentral
Fylkesskattekontorer (19)	Ja	Nei	Ja	2		Sentralskattekontor i Oslo, Sandnes, Moss for olje, utenlandssaker, storbedrifter
Skattefogder (18)	Ja	Nei	Ja	3		

Etat/antall regioner	Funksjonell spesialisering	Internadministrative Oppgaver	Faglige oppgaver	Antall spesial-regioner	Vurderes innført	Andre nasjonale spesial-enheter <i>utenom</i> sentral-enheten og regionene
Aetat fylke ⁵⁴ (18)	Nei				Adm og fag-oppgaver vurderes lagt til flere sentrale enheter for å renyrke de nye lokale hovedkontorene som styrende og koordinerende ledd	Fire internadm.spesial-enheter og fire faglige-ofte plassert regionalt
Fylkeskartkontorer (18)	Nei					Nei
Forbrukerrådets kontorer (18)	Nei					Nei
SND distrikts-kontorer (15)	Ja	Ja	Ja	Flere	Målet er en ytterligere spesialisering, som vil omfatte alle kontorer	Nei
Regioner større enn fylket						
Fylkesnemnder for sosiale saker (12)	Ja	Ja, all intern administrasjon		3 adm. enheter lagt til 3 nemnder ⁵⁵		Nei

⁵⁴ Dagens modell som er forslått erstattet med lokale hovedkontor i hvert fylke

⁵⁵ Tre av nemndene har ansvaret for administrasjon innen hver sin del av landet ved at nemndsleder samtidig fungerer som administrativ leder for sin region.

Etat/antall regioner	Funksjonell spesialisering	Internadministrative Oppgaver	Faglige oppgaver	Antall spesial-regioner	Vurderes innført	Andre nasjonale spesialenheter <i>utenom</i> sentral-enheten og regionene
Bispedømmer (11)	Nei ⁵⁶	Nei				Nei
Arbeidstilsynets distrikter (11)	Nei				Planer om støtte-sentra innen IT i ulike regioner	Svartjeneste i Bodø opprettet på prøvebasis
Statsadvokater (10)	Nei					Nei
Lånekassens regioner (9)	Nei					Nei
Mattilsynets regioner ⁵⁷ (8)	Ja, skal være et overordnet prinsipp i den nye organiseringen, men forekommer ikke på det regionale nivået i de nåværende tilsynene som skal fusjoneres					
Statsarkiver (8)	Ja	Nei	Ja	2		Nei
Tolletatens regioner ⁵⁸ (10 > 6)	Ja, i begrenset omfang i dag. Ja, en større grad vurderes i ny organisasjon ved å opprette nasjonale og regionale fagmiljøer					
Lagdømmer (6)	Nei					Domstolsadministrasjonen i Trondheim
Kriminalomsorgens regioner (6)	Ja, i noen grad	Ja, Økonomi-forvaltning	Nei	1		To spesialenheter utenom region: Utdanningscenter og IT
Sjøfartsinspektører (6)	Nei					Nei

Østfold for 6 nemnder (Østfold, Oslo og Akershus, Buskerud og Vestfold, Telemark, Oppland og Hedmark), Rogaland for 4 nemnder (Agder, Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal og Tromsø for 3 nemnder (Sør- og Nord-Trøndelag, Nordland og Troms og Finnmark).Innført i 2000 og begrunnet i effektivisering og ønske om større likhet mellom nemndene.

⁵⁶ Kun ett eksempel på funksjonell spesialisering ved at Oslo har fått et spesielt ansvar for døve.

⁵⁷ Ny vedtatt organisering- innføres 2004 ved fusjon av tre tilsyn. Verken nåværende Statens dyrehelsetilsyn eller Statens landbrukstilsyn har funksjonell spesialisering i sitt regionale apparat.

Næringsmiddeltilsynet har ikke regioner annet enn som et prøveprosjekt i fire fylker.

⁵⁸Forslag til ny organisering fra direktoratet med reduksjon fra 10 distrikter til 6 regioner. Dagens distrikter har en faglig spesialisering i begrenset omfang ved at noen spesielle avgifter er lagt til Oslo distrikt.

Etat/antall regioner	Funksjonell spesialisering	Internadministrative Oppgaver	Faglige oppgaver	Antall spesial-regioner	Vurderes innført	Andre nasjonale spesial-enheter utenom sentral-enheten og regionene
Reindriftskontorer (6)	Nei					Nei
UDIs regioner (6)	Ja, i stor grad	Nei	Ja, på alle oppgaveområder	Alle		Nei
Husbankens regioner (6)	Nei					Nei
Fiskeridirektoratets regioner ⁵⁹ (9> 5)	Ja	Nei	Ja, ressurskontroll og laboratorietjenester i regionene	4	Ikke tatt stilling til i ny organisasjon	Sentrallaboratorium i Bergen. All lab-drift skal for fremtiden organiseres utenom både direktorat og regioner
Vegvesenets regioner ⁶⁰ (18>5)	Ja, vil bli innført i ny modell, men fordeling ikke avgjort	Ja, regnskap lønn, IT, grafisk produksjon		Ikke avklart, foreløpig 2		Veg- og trafikkteknologisk senter skal flyttes fra Oslo til Trondheim
Helseforetakene (5)	Ikke oppgitt					
Jordskiftedømmer (5)	Nei					Vurderes knyttet til den nye Domstolsadministrasjonen i Trondheim

⁵⁹ Ny regionstruktur skal innføres i løpet av 2003

⁶⁰Ny regionmodell, ikke opplysninger om spesialisering i dagens modell. Omorganisering fra 18 Fylkesvegkontorer til 5 regioner skjer 01.01.2003

Etat/antall regioner	Funksjonell spesialisering	Internadministrative Oppgaver	Faglige oppgaver	Antall spesial-regioner	Vurderes innført	Andre nasjonale spesial-enheter <i>utenom</i> sentral-enheten og regionene
Kystverkets distrikter (5)	Ja	Ja Regnskap, IT, Personal	Ja På alle fagområder	Alle 5	Mål at direktoratet skal rendyrke styring og avlastes for fagoppgaver	Kystverket produksjon i Kabelvåg Senter for maritimt miljø og Sikkerhet i Horten overføres fra SFT til Kystverket fra 01.01.2003
DBEs regioner (5)	Nei					Spesialenhet for elektro-medisinsk utstyr lagt til hovedkontoret i Tønsberg
Luftfartsverkets regioner (5)	Nei				Noen regioner skal få spesialoppgaver for hele landet eller større områder	Nei
Statsbyggs regioner (5)	Nei					Nei
NVEs regioner (5)	Nei					4 av 5 regioner har egne anleggsheter for sikringstiltak i vassdrag, som er skilt ut regnskapsmessig
Justerkamre (5)	Nei					Nei

Etat/antall regioner	Funksjonell spesialisering	Internadministrative Oppgaver	Faglige oppgaver	Antall spesial-regioner	Vurderes innført	Andre nasjonale spesial-enheter <i>utenom</i> sentral-enheten og regionene
Jernbanelinjenets regioner (4)	Nei				Større grad av felles organisering av administrative støttefunksjoner vurderes	4 spesialenheter for baneproduksjon og 4 for Trafikkforvaltning er plassert desentralt, men utenom regionene
Sjøfartsdirektoratets inspeksjonsavdelings distrikter (4)	Nei					Nei
Meteorologisk institutts regioner (3)	Ja		Ja	Alle 3		Nei, flyværtjenestekontorene og de arktiske stasjonene administreres fra regionene
Hovedrednings-sentraler (2)	Ikke oppgitt					
Siviltjeneste-administrasjoner (2)	Ikke oppgitt					

Vedlegg 2

Spørsmål til departementene:

Kartlegging og vurdering av den administrative inndelingen av regional statsforvaltning

Spørsmål til departementene

Kartlegging og vurdering av den administrative inndelingen av regional statsforvaltning

Vi ber om tilbakemelding på følgende punkter:

1. En beskrivelse av den administrative inndelingen av statlige regionale og lokale organer på avdelingens ansvarsområder.
Her ønsker vi en beskrivelse av:
 - antall regionskontorer og antall lokale enheter
 - lokaliseringen av regionskontorene
 - hvilke geografiske områder regionskontorene betjener og om inndelingen følger fylkesgrensene
 - hvorvidt noen av regionskontorene har fått ansvar for spesialiserte funksjoner der de skal betjene hele landet eller flere regioner
 - hvorvidt regioner og lokale enheter tilhører samme forvaltningsnivå
 - hvor store de regionale kontorene er målt i årsverk.
2. En kortfattet beskrivelse av organenes oppgaver på de ulike nivåene.
3. En kortfattet redegjørelse av bakgrunn og begrunnelse for valg av gjeldende inndeling.
4. En kort redegjørelse av hvem som er viktige samarbeidspartnere på regionalt nivå.
5. En vurdering av hvor hensiktsmessig den nåværende inndeling er
For eksempel:
 - fordeler og ulemper for brukerne (publikum, næringsliv, kommuner)
 - fordeler og ulemper for samarbeid med andre statsetater eller med kommuner og fylkeskommuner. Har dere eksempler på at samarbeid er vanskelig gjort fordi organiseringen avviker fra organiseringen i andre statsetater som dere samarbeider med, eller fra kommune- og fylkesinndelingen
 - fordeler og ulemper i forhold til kompetansetilgang, stordriftsfordeler, effektivitet osv.
6. En kortfattet orientering om eventuelt arbeid eller planlagt arbeid med sikte på å endre eksisterende inndeling/oppgavefordeling og bakgrunnen for dette.

Vi ber om at punkt 1 og 2 omhandler alle nivåer og inndelinger, slik at vi får en fullstendig oversikt over lokal og regional statsforvaltning. Vi vil minne om at daværende Kommunal- og arbeidsdepartementet i brev av 13.03.97 gjennomførte en undersøkelse av den regionale inndelingen. Dersom svarene på disse punktene fra 1997 fremdeles gir et dekkende bilde, kan dere gjerne legge ved beskrivelsen fra den gang som en kopi.

Når det gjelder behandlingen av punkt 3–6 ber vi om at dere her konsentrerer dere om det regionale nivået, det vil si de delene av virksomheten som er organisert i enheter over kommunenivå. I de tidligere undersøkelsene som er gjort om dette, er det ikke spurt spesielt om hvilke konsekvenser manglende sammenfall i regional inndeling mellom ulike statsetater og mellom etaten og kommuner/fylkeskommune kan ha på samarbeidsproblemer og udekkede samarbeidsbehov. Vi ber dere derfor gi dette spesiell oppmerksomhet i omtalen under punkt 3–6.

Dersom departementet har ansvar for flere etater med regionale ledd, ber vi om en separat beskrivelse for hver etat.

REFERANSER

Tittel:	Inndeling av regional stat En kartlegging
Forfatter(e):	Eivor Bremer Nebben og Mette Haarstad
Statskonsults rapportnummer:	2002:18
Prosjektnummer:	791
Prosjektnavn:	Inndeling av regional statsforvaltning
Prosjektleder:	Eivor Bremer Nebben
Oppdragsgiver(e):	Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Resymé:	Rapporten gir et detaljert bilde av den organisatoriske inndelingen av regional statsforvaltning. Rapporten tar også for seg hvilke begrunnelser som ligger bak den inndelingen som er valgt, samt vurderinger av hvor hensiktsmessig den er.
Arbeidsområde:	☐ Styring og resultatorientering ☒ Omstilling og organisasjonsformer ☐ Informasjonsteknologi ☐ Kommunikasjonsutvikling ☐ Internasjonalisering ☐ Lederskapsutvikling
Emneord:	Region, regional statsforvaltning, regionalisering.
Dato:	14. november 2002
Sider:	55
Utgiver:	Statskonsult Postboks 8115 Dep 0032 OSLO